

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KOMUNIKACE A LIDSKÉ ZDROJE

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

NÁZEV BAKALÁŘSKÉ PRÁCE/TITLE OF THESIS

Organizace práce a pracovní podmínky vězňů ve vybraných ženských věznicích ČR

TERMÍN UKONČENÍ STUDIA A OBHAJOBA (MĚSÍC/ROK)

06/2020

JMÉNO A PŘÍJMENÍ STUDENTA / STUDIJNÍ SKUPINA

Olena Čižmodij / KLZ 32

JMÉNO VEDOUCÍHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

PhDr. Markéta Šnýdrová, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ STUDENTA

Odevzdáním této práce prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci na uvedené téma vypracoval/a samostatně a že jsem ke zpracování této bakalářské práce použil/a pouze literární prameny v práci uvedené.

Jsem si vědom/a skutečnosti, že tato práce bude v souladu s § 47b zák. o vysokých školách zveřejněna, a souhlasím s tím, aby k takovému zveřejnění bez ohledu na výsledek obhajoby práce došlo.

Prohlašuji, že informace, které jsem v práci užil/a, pocházejí z legálních zdrojů, tj. že zejména nejde o předmět státního, služebního či obchodního tajemství či o jiné důvěrné informace, k jejichž použití v práci, popř., k jejichž následné publikaci v souvislosti s předpokládanou veřejnou prezentací práce, nemám potřebné oprávnění.

Datum a místo: 20. března 2020, Praha

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí bakalářské práce za metodické vedení a odborné konzultace, které mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Národní 2600/9a, 158 00 Praha 5

SOUHRN

1. Cíl práce:

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, jak jsou v českém vězeňském systému nastaveny pracovní podmínky a organizace práce, především pak ve vybraných ženských vězeňských zařízeních. Dílčími cíli je vyhodnotit, zda sledovaná vězeňská zařízení v tomto ohledu postupují dle vězeňského systému a zda se zde objeví prostor pro zlepšení přístupu k pracovním možnostem odsouzených žen. V případě, že z průzkumu nějaký prostor pro zlepšení vyplyne, je cílem navrhnout doporučení pro vězeňská zařízení.

2. Výzkumné metody:

Práce je členěna na dvě hlavní části. První z nich, teoreticko-metodologická část bakalářské práce byla zpracována na základě literární rešerše z odborné literatury, relevantních internetových článků a následně komparace názorů různých autorů zabývajících se daným tématem.

Část analytická je věnována průzkumu organizace práce a pracovních podmínek v pěti vybraných ženských věznicích České republiky – věznice Světlá nad Sázavou, věznice Opava, věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice a vazební věznice Praha Ruzyně, která spravuje dva objekty – objekt Velké Přílepy a objekt Řepy. Objektu pozorování tedy byly odsouzené ženy v těchto pěti ženských věznicích. Byl zde zjišťován přístup věznic vůči odsouzeným ženám v rámci pracovního zařazení, které je obecně součástí programu zacházení českých věznic s vězňenými.

Data pro analytickou část práce byla získána za pomoci provedeného dotazníkového šetření, v němž byly stanoveny výzkumné otázky týkající se řešené problematiky. Dotazník byl vytvořen pomocí aplikace Word 2016. Obsahoval 19 stručně zformulovaných otázek a byl rozeslán prostřednictvím poštovní přepravy do jednotlivých vězeňských zařízení, a to na základě emailové a telefonické domluvy s kompetentními pracovníky jednotlivých vězeňských zařízení. Celkem bylo zasláno 200 dotazníků, přičemž zpět se jich vrátilo vyplněných 174, tedy 87 %. Do každého vězeňského zařízení bylo zasláno jiné množství dotazníků k vyplnění, a to po domluvě s pracovníky jednotlivých věznic, kteří určili konkrétní počet dotazníků, které mohou být do jejich věznic zaslány. Získaná data z dotazníku byla následně vyhodnocena. Z tohoto vyhodnocení byly vyvozeny návrhy doporučení a závěry.

3. Výsledky výzkumu/práce:

Z provedeného dotazníkového výzkumu vyplynulo zjištění, že celý vězeňský systém včetně pracovních podmínek a organizace práce se primárně řídí současným zněním zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, který byl vydán na základě nových poznatků a zahraničních zkušeností k systémové a tvůrčí aplikaci požadavků Evropských vězeňských pravidel, která Česká republika přijala v roce 1993. Dohled na vnitřní kontrolní činnost a plnění úkolů státní správy v oblasti vězeňství provádí jednak generální ředitelství Vězeňské služby ČR (dále jen „Generální ředitelství VS“) a jednak Odbor generální inspekce ministerstva spravedlnosti. V čele každé věznice stojí ředitel, který může přijímat lokální rozhodnutí korespondující se zákonem, a to v závislosti na situaci dané věznice. Tam spadá i úprava pracovních podmínek a organizace práce, které jsou obecně řízeny v souladu s § 29 až § 33 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Jednotlivé věznice vytvářejí podmínky pro zaměstnávání odsouzených buď v rámci svého provozu, vlastní výroby nebo podnikatelské činnosti anebo smluvně u jiných subjektů.

V analytické části práce byl nalezen prostor pro zlepšení v některých postojích věznic, které nekorrespondují se zněním zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, a na základě toho byla navržena doporučení. Bylo zjištěno, že z celkového počtu respondentek, 25,8 % z nich nebyly při nástupu do výkonu trestu poskytnuty informace tak, jak by měly dle zákona poskytnuty být. Dále bylo zjištěno, že ve věznici Nové Sedlo – objekt Drahonice i přes snahu věznice spolupracovat se soukromými subjekty 70 % respondentek uvedlo, že důvodem, proč nejsou odsouzené ženy pracovně zařazeny je to, že není ve věznici dostatek pracovních míst. Dále bylo zjištěno, že 2,8 % z pracovně zařazených respondentek uvedlo, že nepřístupují ke svojí práci zodpovědně z důvodu, že se k nim nadřizený nechová slušně a neoceňuje jejich snahu.

4. Závěry a doporučení:

Na základě výsledků z dotazníkového šetření bylo identifikováno několik návrhů doporučení pro sledovaná vězeňská zařízení. Jedním z nich je zavedení informačních nástěnek a jejich pravidelná aktualizace. Dalším doporučením je poskytnutí finanční odměny i pro brigádně pracovně zařazené odsouzené. Dále je navrhováno doporučení směřované primárně na věznici Nové Sedlo – objekt Drahonice, a to zajištění většího množství pracovních možností u soukromých subjektů. Dalším doporučením je zkvalitnění zacházení s odsouzenými ženami na pracovištích. Dalšími doporučeními jsou zajištění pracovních možností pro odsouzené ve starobním a invalidním důchodu nebo zvýšení kvality zajišťovaných zájmů a potřeb v rámci pracovního zařazení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Vězeňství, motivace vězňů k pracovnímu výkonu, pracovní podmínky ve vězení, ženské věznice, pracovní zařazení vězňů, finanční odměny

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

SUMMARY

1. Main objective:

The main objective of this thesis is to find how are the working conditions and organization of work in the Czech prison system, especially in female prison facilities. A partial objective is to evaluate the prison facilities monitored in this regard and to find ways to improve access to the employment opportunities of convicted women. If there will be found any space for improvement this system, the objective will be to propose recommendations for prison facilities.

2. Research methods:

The thesis is divided into two main parts. The first one, theoretical-methodological part of the thesis was processed on the basis of professional literature, relevant internet sources and subsequent comparison of opinions of various authors, who dealing with this topic. The analytical part including a survey of work organization and working conditions in five selected women's prisons of the Czech Republic. So object of observation were convicted women in these five women's prisons. There was investigated behaviour of prisons employees to working convicted women and options, which is generally part of the program of treatment of Czech prisons. Data for the analytical part of the thesis were found by questionnaire survey which included questions concerning the solved topic. The questionnaire was created using Word 2016. Questionnaire contained 19 questions and sent by post to individual prisons. Questionnaires were sent after email and telephone agreement with the competent staff of the individual prison facilities. Altogether 200 questionnaires were sent and 174 – 87 % were filled and returned back. A different number of questionnaires were sent to each prisons for completing. It depended of consultation with the staff of the individual prisons who specified number of questionnaires that can be sent to their prisons. The obtained data from the questionnaire were subsequently evaluated and based on this were drawn suggestions of recommendations and conclusions.

3. Result of research:

The results of the research showed that the entire prison system including working conditions and organization of work are primarily governed by law No. 169/1999, which was issued on the basis of new knowledge and foreign experience on the systemic and creative application of the requirements of the European Prison Rules, which the Czech Republic adopted in 1993. The General Directorate of the Czech Prison Service and the General Inspection Department of the Ministry of Justice are responsible for supervising internal control activities and fulfilling the tasks of state administration in the prison system. Each prison has own director, who can make local decisions in accordance with the law, which are dependent on the current situation of the prison. This also includes working conditions and work organization, which are generally governed by Sections 29 to 33 of law No. 169/1999, but creating conditions for the employment in each prison depends of either in their own operations, in their own production or in business contracts with other entities. From the analytical part of the thesis was found space for improvement in some attitudes of prisons that do not correspond with law No. 169/1999 and on this basis were proposed recommendations. From the thesis was found out that 25.8 % from all respondents did not get information that according to law should have been provided to them when they commenced their sentence. Then was found that in the Prison Nové Sedlo Prison – Drahonice despite the prison's efforts to cooperate with private entities, 70 % of respondents stated that the reason why convicted women are not in work is because there are not enough jobs in the prison. Then was found that 2.8 % of the respondents stated that they do not approach their work responsibly because their superior does not behave decently and does not appreciate their efforts.

4. Conclusions and recommendation:

Based on the results of the questionnaire survey were identified several proposals for recommendations for the monitored prison facilities. One of them is the introduction of information boards with current jobs offer and their regular updating. Another recommendation is to provide financial remuneration also for prisoners who work on part-time job. Another recommendation was aimed primarily at the Prison Nové Sedlo – Drahonice in order to provide more working opportunities by cooperate with private entities. Another recommendation is to improve the treatment of convicted women in the workplace. Other recommendations are the provision of employment opportunities for convicts in retirement and disability pension or the improvement of the quality of the prisoners interests and needs in terms of employment.

KEYWORDS

Prison system, motivation of prisoners to work performance, working conditions in prison, female prisons, job classification of prisoners, financial rewards

JEL CLASSIFICATION

J24 Human Capital • Skills • Occupational Choice • Labor Productivity
M12 Personnel Management • Executives; Executive Compensation

Vysoká škola ekonomie a managementu
Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

Vysoká škola ekonomie a managementu
Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení:	Olena Čižmodij
Studijní program:	Ekonomika a management (Bc.)
Studijní obor:	Komunikace a lidské zdroje
Studijní skupina:	KLZ 32
Název BP:	Organizace práce a pracovní podmínky vězňů ve vybraných ženských věznicích ČR
Zásady pro vypracování (stručná osnova práce):	<ol style="list-style-type: none"> 1 Úvod 2 Teoreticko-metodologická část<ol style="list-style-type: none"> 2.1 Výkon trestu odnětí svobody u odsouzených žen 2.2 Posouzení způsobilosti vězňů k pracovnímu zařazení 2.3 Pracovní možnosti a podmínky vězňů ve výkonu trestu 2.4 Metodika 3 Praktická část práce<ol style="list-style-type: none"> 3.1 Představení vybraných vězeňských zařízení 3.2 Dotazníkové šetření a jeho vyhodnocení 3.3 Návrhy doporučení 4 Závěr
Seznam literatury: (alespoň 4 zdroje)	<ul style="list-style-type: none"> • BLANDA, R. VS ČR chystá ofenzivu v zaměstnávání vězňů. <i>České vězeňství</i>. 2015. č. 4. s. 7. ISSN 1213-9297. • BLATNÍKOVÁ, Š. <i>Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí</i>. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. s. 114. ISBN 978-80-7338-158-5. • JOHNSON, T., MATEJOWSKI, J., SEVERSON, E. M. <i>Prison Social Work. Oxfordre.com : Encyclopedia of social work</i> [online]. 2014. Dostupný z WWW. https://oxfordre.com/socialwork/view/10.1093/acrefore/9780199975839.001.0001/acrefore-9780199975839-e-1002. • KNÁPKOVÁ, D., TITLOVÁ, M. <i>Kompendium penologie</i>. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 124. ISBN 978-80-8168-282-7.
Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> • Zpracování cílů a metodiky do 01. 10. 2019 • Zpracování teoretické části do 01. 11. 2019 • Zpracování výsledků do 28. 01. 2020 • Finální verze do 28. 02. 2020
Vedoucí práce:	PhDr. Markéta Šnýdrová, Ph.D.

V Praze dne 6. 8. 2019

prof. Ing. Milan Žák, CSc.
rektor

Prof. Ing.
Milan
Žák CSc.

Digitálně podepsal Prof.
Ing. Milan Žák CSc.
DN: cn=Prof. Ing. Milan
Žák CSc., c=CZ,
o=Vysoká škola
ekonomie a
managementu, a.s.,
givenName=Milan,
sn=Žák,
serialNumber=ICA-
10393535

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Teoreticko-metodologická část práce	3
	2.1 Výkon trestu odnětí svobody u odsouzených žen	3
	2.2 Posouzení způsobilosti vězňů k pracovnímu zařazení.....	7
	2.3 Pracovní možnosti a podmínky vězňů ve výkonu trestu.....	10
	2.4 Metodika.....	14
3	Praktická část práce.....	16
	3.1 Představení vybraných vězeňských zařízení.....	16
	3.2 Dotazníkové šetření a jeho vyhodnocení	19
	3.3 Návrhy doporučení	41
4	Závěr	44
	Literatura	46
	Přílohy	I

Seznam zkratk

LDN – Léčebna dlouhodobě nemocných

OSN – Organizace spojených národů

ÚPVZD – Ústav pro výkon zabezpečovací detence

VS ČR – Vězeňská služba České republiky

Seznam obrázků, tabulek

Obrázek 1 Mapa věznic ČR s vyznačením sledovaných věznic	16
Tabulka 1 Trvalé zaměstnání před nástupem do výkonu trestu	20
Tabulka 2 Jak odsouzené ženy hodnotí poskytnutí informací o možnosti a podmínkách pracovního zařazení, podaných při nástupu do výkonu trestu	21
Tabulka 3 Momentální pracovní zařazení odsouzených žen	23
Tabulka 4 Výše měsíční finanční odměny za vykonanou práci u pracovně zařazených žen.	26
Tabulka 5 Preferování druhu práce ze strany odsouzených žen	28
Tabulka 6 Preferování typu pracoviště ze strany odsouzených žen.....	30
Tabulka 7 Hodnocení aktuálního pracoviště.....	32
Tabulka 8 Hodnocení pracovních možností ve výkonu trestu ze strany odsouzených žen... ..	35
Tabulka 9 Výše nejvyššího dosaženého vzdělání respondentek	41

1 Úvod

Vězeňství mělo vždy jak pro státní správu, tak obecně pro lidskou společnost nezastupitelnou roli. Postupem času, jako vše, i role vězeňství nabývala jiných kvalit, směrů a přístupů, kdy se vězeňství posunulo od neokázalé pomsty za spáchaný trestný čin k propracovanému systému zahrnujícímu práci odborníků, kteří aplikují na jednotlivce pedagogicko-psychologické metody, díky nimž má docházet k eliminaci negativních sociálních deviací¹ Uhlík (2006, s. 10) in Hladík (2010 s. 2).

Jednotlivé pedagogicko-psychologické metody nejsou předmětem této bakalářské práce, nicméně je potřeba si uvědomit, že mají v záležitostech pracovní způsobilosti, pracovních možností a podmínek práce ve vězení svojí významnou roli.

Role a vývoj vězeňství úzce závisí na konkrétním státu, mentalitě lidí žijících v něm, a právní právní úpravě. Tyto faktory mají významný vliv na zásadní změny a programy zacházení v daném odvětví. Právě proto zde mají pedagogicko-psychologické metody nezastupitelnou roli Dobeš, Hledíková a Janák (2011, s. 34).

Zaměstnávání osob ve výkonu trestu se nabízí jako jedna z metod prevence k eliminaci negativních společenských deviací. Samotná práce, pracovní návyky, zasloužená finanční odměna a další faktory, které zaměstnávání vězňů zahrnuje, podporují pozitivní chování vězněných osob, které by si měly osvojit pracovní návyky a přivyknout tak stabilnímu životu, který je čeká po vykonání stanoveného trestu. Tyto návyky jim mají být mimo jiné nápomocny k rychlé resocializaci.

Tuto teorii potvrzuje i Věznice Plzeň (2019), která uvádí, že *„Práce je nejdůležitějším prostředkem zacházení s odsouzenými, je základní a naprosto nezastupitelný pozitivní faktor v působení na odsouzené. Smysluplná, dobře řízená a organizovaná práce rozvíjí pracovní návyky. Získání a upevnění návyku pracovat zvyšuje ve značné míře šanci odsouzeného na soběstačný život v souladu se zákonem po propuštění z vězení.“*

Již v historii českého vězeňství bylo dle Martinovského (2012, s. 47) zaměstnávání vězňů významnou aktivitou, která na krátkou dobu opadla po sametové revoluci, jelikož mnoho podniků, které poskytovaly zaměstnání vězňům, patřilo státu. Na nějaký čas tedy byla dle autora prioritou zaměstnávání vězňů odsunuta a byla brána spíše jako doplňková aktivita. Postupem času, jak autor dále uvádí, byla z důvodu ekonomické i sociální situace ve vězeňských zařízeních zavedena v roce 1996 novela trestního zákona, která se rozšířila o trest obecně prospěšných prací. V dnešní době je tedy znovu trendem, aby byli vězni zaměstnáni nebo jinak zapojeni do nabízených programů zacházení a čerpali tak nové zkušenosti, kvalifikaci a návyky.

Funkčnost vězeňského systému je významně ovlivněna právě zaměstnáváním vězňů. S touto teorií se shoduje i teorie Věznice Plzeň (2019) když uvádí, že práce vězňů má mimo jiné i ekonomický význam, jelikož jsou z výdělků hrazeny náklady na výkon trestu odnětí svobody či případné náklady na předchozí výkon vazby. Dále se těchto výdělků, jak zdroj doplňuje, hradí výživné pro děti odsouzeného, různé pohledávky a zajisté nějaká část finanční odměny zůstává odsouzenému pro jeho vlastní potřeby.

Tématem předložené bakalářské práce je výkon trestu odnětí svobody konkrétně u odsouzených žen zaměřený primárně na možné pracovní programy, posouzení způsobilosti k pracovnímu výkonu a organizaci práce ve vězení. Téma bylo zvoleno s ohledem na to, že společnost o dané problematice do nedávna hovořila jen minimálně a ženská kriminalita byla spíše zastíněná

---

¹ Sociální deviace znamená porušení nebo podstatná odchylka od některé sociální normy chování, dále nerespektování požadavků, které jsou na jednotlivce kladeny normou nebo souborem norem.

kriminalitou mužskou. Práce je pojata jako náhled na současnost této problematiky v České republice.

Hlavním cílem práce je zjistit veškeré pracovní možnosti, které jsou odsouzeným ženám nabízeny v průběhu výkonu trestu odnětí svobody, dále zjištění pracovních podmínek a zjištění postupu při posouzení způsobilost vězňů k pracovnímu nasazení.

Dílními cíli bakalářské práce je vymezení všeobecných typů vězeňských zařízení, druhy trestů a specifika ženské kriminality jako například některé problémy, se kterými je možno se v průběhu výkonu trestu odnětí svobody v ženských vězeňských zařízeních potýkat a řeší se v rámci programů specifického zacházení, které jsou určeny přímo pro ženy ve vězení. Na ženy má totiž oproti mužům prostředí klasických vězeňských zařízení se silně omezenou možností volného pohybu velice negativní vliv.

Pro zpracování teoretické části předložené práce budou využity literární odborné texty českých i zahraničních autorů, kteří se danou problematikou zabývají. Tyto odborné texty budou porovnávány a komparovány, aby je bylo možno do práce vhodně zakomponovat, čímž bude vytvořen podklad pro další části práce.

Pro zpracování praktické části práce je zvolena metoda formou dotazníkového šetření, která se nabízí jako nejvhodnější metoda pro předložený typ odborné práce. Důvodem toho je, že metoda dotazníkového šetření umožňuje oslovit poměrně velké množství lidí, což je pro účel splnění praktické části předložené práce nezbytné.

Vězeňská oblast je určitým způsobem obraz dané společnosti a jak citovala Hladíková (2019) výrok Churchilla: „*Ukažte mi vaše vězení a já vám řeknu, jaká je vaše společnost.*“

2 Teoreticko-metodologická část práce

V následujících kapitolách jsou shrnuty a vyjasněny základní pojmy, které úzce souvisí s tématem předložené práce, ale zároveň i s dalšími tématy, jejichž předmětem je vězeňské prostředí, výkon trestu a specifika ženské kriminality. Průzkum daných oblastí je opírá jak o světovou, tak o tuzemskou literaturu, která je relevantní k tématu předložené práce. Samotný povahopis metod a postupů, které byly využity k řešení cíle bakalářské práce, je detailně předložen v závěrečné kapitole teoreticko-metodologické části práce.

2.1 Výkon trestu odnětí svobody u odsouzených žen

Tato podkapitola je rozvedena na více částí, které se budou zabývat výkonem trestu odnětí svobody u odsouzených žen v rozšířenějším pojetí, kdy zde budou zakomponována témata, úzce se prolínající s primárním tématem dané podkapitoly. Budou zde začleněny pojmy jako penologie, kriminalita, historie vězeňství, které je nezbytné specifikovat pro celkový význam bakalářské práce.

Historie vězeňství a účel trestu

Vězeňství je dle Crewse, Gillespieho, Stanka (2004) in Babjaková (2017, s. 15) již po řadu tisíciletí považováno za důležitý faktor sociální nápravy a je využíváno jako výchovný prostředek. V nejstarších dějinách byl běžným trestem trest smrti. Potrestání bylo v pozdější době upraveno i legislativním dokumentem, jako je Chammurapiho zákoník, jehož hlavní teorií je “oko za oko, zub za zub“. Ve starověké historii začalo být hlavním účelem věznění odloučení odsouzených osob od společnosti a tím je potrestat. Dalším účelem trestu bylo odstranění potenciálních pachatelů od jejich rozhodnutí spáchat zločin. Tyto účely trestu jsou zachovány až po současnost, nicméně v té době bylo věznění doplňováno i přísnými fyzickými tresty, což v dnešní době platí pouze v některých málo státech.

Vanduchová, Šámal (2012, s. 489) uvádějí, že dávné tresty a vězeňství se v mnoha rysech shodují, kdy významem vězení byl vždy primárně účel spíše zastrasování a trestání než náprava. Vynesený trest a podmínky výkonu trestu měly v průběhu historie vliv i na společenské postavení pachatele. Podmínky vězeňství byly mnohdy i za nepatrný trestný čin nehumánní a útrpné. Nemluvě o tom, že obecně historicky vězeňské prostředí bylo na velmi nízké úrovni.

Motejl (2010, s. 61) uvádí, že se historicky věznění považovalo za nejmírnější formu trestu. Lze ale dle autora spekulovat, zda nejmírnější formu nepřestavovala spíše samotná smrt, vzhledem k podmínkám vězeňství dané doby. Místo mírnější formy trestu získalo věznění z hlediska toho, že usmrcení mělo většinou velmi drastickou podobu (lámání na kole, upalování, kamenování apod.).

Smit, Snacken (2011, s. 15) uvádějí, že vězeňství, které je současně známo, se začalo uplatňovat koncem 19. století. Takový trest odnětí svobody, jaký je dnes známý, se začal ukládat zprvu v Itálii, Německu, Švýcarsku a USA. Účelem trestu začalo být nejen odsouzeného zastrasovat, trestat a ochraňovat společnost, ale hlavně takovému jedinci poskytnout možnost znovu se začlenit do normálního života.

Autoři uvádějí, že od 19. století se taktéž začala rozvíjet mezinárodní spolupráce v daném odvětví a od roku 1950 je vězeňství a jeho formování součástí OSN. V roce 1948 OSN přijalo významnou listinu Všeobecnou deklaraci lidských práv, která byla postupem času novelizována a doplňována i v oboru vězeňství. V této oblasti je stanovení a inspirování se, jak správně humánně zacházet s vězni, rozvíjet je, vzdělávat a připravovat pro normální život po výkonu trestu. Deklarace striktně vymezuje zákaz mučení, nelidského zacházení s vězni a jiného krutého nebo ponižujícího trestání.

Biedermanová a kol. (2011, s. 14) doplňují, že všemi dokumenty, které vydalo OSN, se řídí v současné době i veškeré věznice České republiky, a odvíjí se od nich celý vězeňský systém. Na základě inspirace ze světových a evropských dokumentů byla v České republice sepsána i Listina základních práv a svobod.

Historie vězeňství na území ČR po roce 1918

Po roce 1918, se vznikem nové Československé republiky byl dle Francka, Wohlschlagera (2002, s. 73) in Razsková, Hoferková (2014, s. 24) z monarchie systém věznic, trestnic, donucovacích pracoven a polepšoven převzat. Jejím cílem bylo zkvalitnit vězeňský systém, a to vydáním řádů pro věznice a trestnice, vydáním vězeňských předpisů a poskytováním důležitých kurzů pro dozorce. Stejní autoři uvádějí, že již v roce 1918 bylo v Československé republice celkem 388 vězeňských zařízení spadajících pod okresní soud, které byly určeny ke krátkodobým trestům odnětí svobody. Dále v té době bylo 36 věznic spadajících pod krajské soudy, v nichž vězňové vykonávali od měsíčních trestů po maximálně tresty jednorocní. Věznic pro dlouhodobější tresty, než jeden rok bylo v dané době pouze 7 včetně těch, kde se vykonávaly tresty doživotní. V Košicích se již nacházela i 1 polepšovna pro mladistvé delikventy.

Tuto teorii potvrzují i Kýr, Kafková (2017, s. 13), kteří doplňují, že veškerá výše zmíněná zařízení byla však ve velmi nepříznivém stavu, a nebylo možné tak důstojně zacházet s vězni a dostatečně plnit jejich potřeby. Díky působení lékařů, duchovenstva a profesorů se v tomto období alespoň významně zvedla profesionalita vězeňského personálu, který měl možnost absolvovat tříměsíční odborný teoreticko-praktický kurz zakončený zkouškou.

Razsková, Hoferková (2013, s. 19) uvádějí, že patrně nejsložitějším a nejvíce přelomovým obdobím pro československé vězeňství byla léta 1945–1955, tedy v období po druhé světové válce, kdy přijetím zákona č. 321/1948 Sb. bylo zřízeno veřejné ozbrojené vězeňské zařízení s celostátní působností. Autorky dále uvádějí, že roku 1965 byl v Československé republice přijat zákon č. 59/1965 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody, který lze považovat za legislativní základ dílčí reformy československého vězeňství. Autorky doplňují, že po roce 1989 došlo k transformaci českého vězeňství, kdy bylo po tomto roce zjištěno mnoho nedostatků, vypracována koncepce rozvoje, formulace cílů a postupů a k humanizaci vězeňství, které spočívalo především v:

- „- uznání vězňů jako občanů a v neponižování jejich důstojnosti;
- zabezpečení vhodných materiálních podmínek života vězňů;
- v garanci základních práv a svobod vězňů;
- modernizaci vězeňských zařízení a jejich vybavení;
- vytvoření systému zacházení s odsouzenými;
- profesní zkvalitnění personálu.“

Jůzl (2013, s. 20) uvádí, že v roce 1993 došlo k přepracování zákonů, které se týkaly výkonu trestu a vazby a Česká republika přijala evropská vězeňská pravidla, která byla v souladu s mezinárodními konvencemi. České vězeňství tak přijalo demokratický a respektující přístup vůči lidským právům každého vězněného jedince po celou dobu jeho pobytu ve vězení. Koncepci rozvoje se sice dle autora dařilo realizovat, ale ne dostatečnou rychlostí.

Po roce 2005 vyvstala dle autora potřeba přijmout některé strategické změny, týkající se například nutnosti vytvoření počítačové celostátní databáze vězňů nebo informací o dosavadních způsobech zacházení s vězněnými jedinci atd.

V současné době má dle Blatníkové (2016, s. 13) vězeňství a systém reedukace odsouzených osob propracovaný systém, který je na kvalitní úrovni. Odsouzené osoby mají během výkonu trestu svá práva a povinnosti, které jim jsou ustanoveny zákonem o výkonu trestu odnětí

svobody. Odsouzení mají možnost využití široké škály motivačních programů. Jsou odměňováni, ale může jim být udělen i kázeňský trest, který má mít výchovný účinek. Spíše odměny mají motivační charakter, jelikož je může odsouzený v průběhu svého pobytu ve vězení tak zvaně nasbírat a může tak získat např. možnost podmíněčného propuštění.

Práva odsouzených, která jsou dle autorky stanovená zákonem, jsou celorepubliková a není možno je vězňům za žádných podmínek odebrat. Jedná se například o právo na poskytnutí první pomoci, právo na osmihodinový nepřerušovaný spánek, právo na denní jednohodinové vycházky, právo na korespondenci, právo na podání stížnosti či žádosti příslušným orgánům atd.

S touto teorií se shoduje teorie Hoferkové, Razskové (2013, s. 95), kterou autorky dále doplňují i o povinnosti, které dle příslušného zákona vězňové mají. Jedná se například o dodržování stanoveného pořádku a kázně, plnění stanovených pokynů a příkazů, plnění programu na zacházení, nepoškozování majetku věznice ani spolubydlících atd.

Za plnění/neplnění výše uvedeného dostávají odsouzení dle stejných autorek odměny/tresty, které aby měly význam, musí být přidělovány spravedlivě, přiměřeně a do jisté míry individuálně. Za odměny se považují například pochvaly, možnost delšího trvání návštěvy, propustka z věznice na 24 hodin, přerušování trestu a mnoho dalšího. Naopak kázeňský trest spočívá například v udělení vězeňské důtky, umístění na samostatné oddělení tzv. samotku, odnětí výhod přidělených z předešlé odměny, snížení kapesného atd.

České vězeňství prochází dle Blatníkové (2016, s. 15) trvale dynamickým procesem vývoje, který se sladuje a sjednocuje s evropským a světovým měřítkem, kdy je něm kladen důraz na neustálý proces humanizace. Říká se, že vězeňství je odrazem demokratické úrovně státu a pokud chce být země součástí vyspělých a moderních evropských zemí, musí neustále dbát i na kvalitu vězeňství, jehož součástí jsou alternativní tresty, kontinuální postpenitenciární péče a prevence. Alternativní ukládání trestů vede dle autora jak k finančním úsporám, tak ke zrychlení řízení.

Penologie

Tématem výkonu trestu, trestání a jeho účincích se zabývá vědní obor, který se nazývá penologie (z lat. poena = trest, z řec. logos = nauka, slovo) (Kubíčková, Kmětník, 2011, s. 5). Jedná se dle Hoferkové, Razskové (2014, s. 13) o poměrně mladý obor z 18. století, který vychází z poznatků kriminalistiky, kriminologie, forenzní psychiatrie, sociální a subjektivní psychologie. Dalšími obory, které jsou neoddelitelnou součástí oboru, jsou dle autorek pedagogika, etopedie² či sociologie. Součástí je mnoho dalších oborů, ke kterým má penologie blízko. Předmětem zkoumání tohoto vědního oboru jsou různé metody zacházení s pachateli trestné činnosti, které vedou k jejich nápravě, resocializaci a reintegraci. Cílem penologie je tedy prolínat různé obory, které povedou ke kladným výsledkům chování odsouzených, a to jak v průběhu výkonu trestu, tak po propuštění. V současné době se penologie stává nejen vědou, která slouží vězeňskému personálu a kriminalistům, ale současně je její snahou zmírnit i destruktivní efekt internace odsouzených a podporuje tak prevenci recidivy Hanuš, (2005, s. 6) in (Hoferková, Razsková, 2014, s. 13).

Dle Hoferkové, Razskové (2014, s. 10) se tedy vědní obor nezaměřuje pouze na trest odnětí svobody, ale hledá alternativy k uvěznění, které přináší odsouzenému i celé společnosti mnoho pozitiv. Zkoumá mimo jiné efektivnost ukládaných trestů, a to i jiných, než je trest odnětí

---

² Etopedie se zabývá edukací a reedukací jedinců s poruchami chování a emocí (vězení je specifické etopedické zařízení).

svobody, například obecně prospěšné práce, trest domácího vězení, peněžité tresty atd. Věnuje se také pachatelům trestné činnosti s ohledem na jejich zdravotní stav, věk, sociální zázemí, vzdělání atd. Zkoumá psychosociální důsledky uložených trestů a opatření, a snaží se tak stanovit co nejlepší postupy, které by vedly k efektivnímu výkonu trestu neboli k tomu, aby nedocházelo k opětovnému odsouzení.

Výše uvedenými postupy se vědní obor dle Hoferkové, Razskové (2014, s. 10) snaží vytěžit co nejvíce pozitiv a vytlačit maximální možné negativní důsledky a škodlivé vlivy, kterým je vězeň vystaven doslova ve dne v noci. Jedním z těchto negativních jevů ve vězeňských zařízeních je donucení, které vede k otupělosti, lhostejnosti, pokrytectví, lži či podlézavosti.

Jak uvádějí Hoferková, Razsková (2013, s. 13), odnětí svobody je umělým zásahem do života odsouzeného, který sice většinou přetrvává společensky škodlivé svazky, ale také narušuje svazky sociálně a citově užitečné jako je rodina. To vše významně ovlivní celkové chování vězňů. Hlavně pak chování odsouzených žen, které jsou často matkami, je ovlivněno ztrátou kontaktu s rodinou, především pak se svými dětmi. Často se poté stávají osobami negativními a odmítajícími jakoukoliv odbornou pomoc. Tato situace vytváří po psychologické stránce výrazný handicap jak odsouzeným ženám, tak jejich rodinám, především pak dětem.

Dle stejných autorek je potřeba podotknout, že je cílem každého trestu odnětí svobody naučit odsouzeného žít normálním životem, ale v ten samý moment mu jsou podmínky normálního života odebrány, čímž vzniká prostor pro nové deformace. Z jiného pohledu je ale těžko představitelné takové vězeňské zařízení, ve kterém by odsouzení žili po všech stránkách v normálních životních podmínkách.

Jedním z hlavních cílů vědy je tedy úzce pracovat s odsouzenými a naučit je již v průběhu výkonu trestu maximálnímu množství návyků, které se přizpůsobují normálnímu životu, jako je rodina nebo chození do práce Novotný (1969, s. 142) in Hoferková, Razsková (2014, s. 11). S touto teorií se shoduje i John (2010, s. 9) když uvádí, že nejde napravit všechny pachatele, ale je možno dospět alespoň k tomu, aby se z vězení nevraceli horší, než do něho přišli.

Kriminalita žen, její vývoj, příčiny a struktura

Ženskou kriminalitou se dle Kuchty, Válkové (2012, s. 2) zabývá mimo jiné obor kriminologie, což je společenskovědní disciplína. Samotný pojem vznikl dle autorů ze spojení lat. slova *crimen* – zločin a řeckého slova *logos* – učení, nauka, jedná se tedy o učení o zločinu. To, jak je význam kriminality neboli zločinu chápán, je závislé na dané oblasti.

Jak uvádí Tomášek (2014, s. 14), zatímco oblast práva chápe zločin jako chování, které je prokazatelné jako trestný čin, sociologická oblast tomuto významu přikládá širší význam, kdy sem zahrnuje řadu deviantních chování, která porušují morální či sociální normy. Mimo trestných činů sem zahrnuje i jiné patologické jevy jako je prostituce, alkoholismus, nevhodné sexuální chování a další.

Válková, Kuchta a kol. (2012, s. 10) k danému tématu uvádějí, že již dříve se ženská a mužská neboli genderová kriminalita rozlišovala, a to především v trestních předpisech, které stanovovaly odlišné způsoby trestu pro muže a pro ženy za stejné činy. Například za cizoložství byly ženy trestány smrtí, přičemž u mužů se ve stejném případě nejednalo o žádný trestný čin nebo infanticidium, kdy se jednalo o potrat či zavraždění novorozence matkou.

Šmausová in Indruchová (2011, s. 94) uvádí, že v zahraniční literatuře se genderová kriminalita široce zkoumala. V české literatuře jsou naopak poznatky na dané téma zachyceny až od roku 2007. Mluví se o těchto poznatcích jako o obohacujících pohledech, poukazujících na diferencovanost modality sociálního chování v závislosti na rodu.

Důkaz toho, že je ženská kriminalita zdokumentována odjakživa potvrzuje i Lowerová (2015, s. 151) která uvádí, že ženy se vždy podílely na nejrůznějších hrůzných trestných činnostech jako například na různých válečných vraždách (německé zdravotní sestry během druhé světové války), teroristických útocích, masových vraždách apod.

Ženská kriminalita se stala poměrně nedávno součástí vědeckého bádání. Je tomu tak i z důvodu, že se dříve zvláštnosti mezi mužským a ženským pohlavím nerozlišovaly. Tuto teorii potvrzuje i Zapletal a kol. (2009, s. 163), který uvádí, že rozdílnost mezi ženskou a mužskou kriminalitou se začala rozlišovat až s růstem feministického a genderového přístupu ve vztahu k sociálním jevům ve společnosti. Hlavní zlom nastal v období 70. let 20. století, kdy došlo k značnému zvýšení množství ženské kriminality. Ženy dle autora začaly páchat trestné činy, které doposud byly páchany především muži, a zároveň začaly používat více fyzického násilí. Pro mnoho odborníků v dané sféře byl tento fakt velmi znepokojivý a začali této problematice přikládat více pozornosti. Na základě toho byla na pátém a šestém kongresu OSN, které byly věnovány prevenci kriminality, zdůrazněna naléhavost na zahájení kriminologických výzkumů orientovaných právě na ženskou zločinnost, jakožto na vzrůstající problém společnosti. To potvrzuje i Belknap (2000) in Říhová (2012, s. 5), který doplňuje, že se v roce 1975 v Ženevě po pátém kongresu OSN o prevenci zločinnosti a zacházení s pachateli, začalo k ženské kriminalitě přistupovat jako k “novému problému“.

V průběhu staletí prošel pohled na důvod, proč se lidé dopouštějí kriminality rozmanitým vývojem. Tomášek (2010, s. 122) uvádí, že prvotní teorie kriminologie se přiklánějí k těm, jejichž příčinou byly zlé síly a démoni, kteří ovlivňovali jedince a kriminologie tak byla spojována s náboženstvím. Od těchto teorií se přešlo dle autora k sofistikovanejším úvahám odborníků moderní doby, podle kterých se jednalo o svobodnou vůli pachatele, pro který byl zřejmě uskutečnění čin výhodný. Jako další teorie se uvádí, že zločinné chování jedince je podmíněno mnoha různými teoriemi, které mohou být fyzického, sociálního nebo biologického charakteru.

Potvrzují to i Kuchty, Válkové a kol. (2012, s. 55), když uvádějí, že existuje mnoho různých koncepcí, které objasňují zločiny páchané ženami. Specifikují se jako teorie endogenních neboli vnitřních příčin a teorie exogenních neboli vnějších příčin.

Ženská kriminalita se dle Lowerové (2015, s. 152) nabízí jako zajímavé téma i pro média, jelikož jsou ženy obecně historicky i současně vnímány spíše jako něco křehkého a nevinného a kriminalita se spíše ztotožňovala s mužským pohlavím. Nicméně praxe tuto nevinnost vyvrací.

2.2 Posouzení způsobilosti vězňů k pracovnímu zařazení

Věznice Opava (2019) uvádí, že při zařazování vězněných osob do pracovního prostředí je věznice povinna přihlížet na zdravotní stav odsouzeného, a dále na jeho odborné znalosti a dovednosti.

Dle zákona č. 169/1999 Sb. § 4 k uplatňování poznatků, forem a metod zacházení s odsouzenými je zřízena ministrem spravedlnosti na základě návrhu ředitele dané věznice poradní komise, která má na starosti mimo jiné i posuzování pracovní způsobilosti vězňů a jejich zařazování do pracovního nasazení. Tato komise je zřízena z odborníků, kteří primárně působí v oblasti práce s pachateli trestných činů a jsou kompetentní k podílení se na zajišťování nápravy chování odsouzeného. Členem komise nemůže být zaměstnanec vězeňské služby.

Věznice Pardubice (2019) uvádí, že funkční období členů odborné komise jsou 4 roky, ale pokud některý z členů komise opakovaně nebo závažným způsobem poruší povinnosti vyplývající z členství, ministr spravedlnosti ho odvolá.

Generální ředitelství VS ČR (2017) uvádí, že odborná komise se celkem skládá z devíti členů. Přesné složení členské komise je následující: „*1. zástupce ředitele věznice, vedoucí oddělení výkonu trestu nebo oddělení výkonu vazby a trestu anebo ředitelem věznice pověřený zaměstnanec tohoto oddělení, vedoucí oddělení správního nebo ředitelem věznice pověřený zaměstnanec tohoto oddělení, vedoucí oddělení vězeňské stráže nebo ředitelem věznice pověřený příslušník tohoto oddělení, ředitelem věznice pověřený příslušník oddělení prevence a stížností, psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník a vychovatel.*“

Dle stejného zdroje je takto složená komise běžná za normálních podmínek věznice. V případě ústavu pro zabezpečovací detenci chovanců je tato komise doplněna ještě o předsedu (což je zástupce ředitele pro ústav), právníka, psychiatra a lékaře. Pracovní zařazení chovanců v současnosti není realizováno z důvodu, že chovanci nejsou vhodní kandidáti k pracovnímu zařazení na pozice, které má VS ČR v současnosti možnost obsazovat.

Motejl, Vavřanovský a kol. (2010, s. 165) taktéž potvrzují teorii výše, kdy uvádějí, že odsouzený je zařazen do práce rozhodnutím ředitele věznice na základě doporučení odborných zaměstnanců, tedy komise a povinnost pracovat se nevztahuje pouze na odsouzené starší 65 let, plně invalidní nebo dočasně práce neschopné, jejichž zdravotní stav jim pracovní zařazení neumožňuje.

Blanda (2015, s. 7) doplňuje, že při posuzování návrhu k zařazení odsouzených k výkonu práce je povinna odborná komise zohledňovat profesní způsobilost odsouzeného, jeho zdravotní kvalifikaci, pracovní podmínky a sociální potřebnost. Upřednostňují se odsouzení, kteří mají vyživovací povinnosti k nezaopatřeným dětem nebo ti, kteří mají povinnost uhradit škodu obětem svého trestného činu. Komise má i kontrolní činnost, kdy mimo jiné posuzuje každou změnu v průběhu zařazení odsouzených na jiné pracoviště nebo k jinému subjektu.

Podle Bauera (2018, s. 3) je vyžadován i lékařský posudek o zdravotní způsobilosti odsouzeného k navrhované práci. Pokud je odsouzený zařazen na více pracovišť, musí posudek zohledňovat výkon práce na každém z těchto pracovišť, před zařazením nebo při přeřazení na jiný výkon práce. Podmínkou zařazování na pracovní místo je odborná komise povinna kontrolovat, že odsouzený v rámci pracovního zařazení nevykonává jinou trestnou nebo nedovolenou činnost. Je povinna taktéž kontrolovat, zda vězněná osoba hrubým způsobem neporušuje své pracovní povinnosti nebo nevykazuje závažné nedostatky v chování apod. V případě, že se tomu tak děje, je odsouzený odbornou komisí vyřazen z pracoviště a bude mu přidělen příslušný trest za jeho chování.

Motejl, Vavřanovský a kol. (2010, s. 167) uvádějí, že před zařazením do práce musí být odsouzený řádně obeznámen se svými povinnostmi a právy, a také s předpisy, které je při výkonu práce povinen dodržovat. V případě potřeby musí být odsouzený před výkonem práce řádně proškolený. Zaměstnávání odsouzeného spadá do programu zacházení, jehož součástí je „*určení způsobu zaměstnávání odsouzeného, případně jeho účasti na pracovní terapii, vzdělávání anebo jiné náhradní činnosti, směřující k vytvoření předpokladů pro jeho soběstačný život v souladu se zákonem*“. Odborná komise se podílí na tom, aby byl pro odsouzeného vybrán správný program zacházení a v případě, že se pro odsouzeného nabízí více variant programu zacházení, je odsouzenému umožněn dobrovolný výběr.

Pracovní zařazení odsouzených je dle Drahého, Hůrky, Jiříčky, Petrasy (2013, s. 6) z mnoha hledisek velmi problematickou záležitostí. Nejdříve jsou odsouzení podle závažnosti vykonaného trestného činu umístěny do příslušného typu věznice, kde si musí zvyknout na dané vězeňské prostředí, čemuž napomáhá nástupní oddělení věznice. Tam jsou zjišťovány potřeby odsouzeného, jeho zdravotní a psychický stav profesní kvalifikace a způsobilost, sociální

postoje atd. Na základě zjištěných faktorů se odsouzenému stanoví program zacházení, který je profilován na míru pro každého odsouzeného individuálně.

Blanda, Halusová (2009, s. 13) uvádějí, že každý odsouzený před pracovním zařazením ostatně jako i v běžném životě podstupuje vyšetření a měření odborné způsobilosti k výkonu práce. Ve vězení jsou však podmínky upraveny zákonnými normami, které jsou platné výhradně ve vězeňském prostředí. Obecně jsou hůře zaměstnatelní vězňové s nízkou kvalitací a vzděláním, vězňové mladší 25 let nebo starší 50 let, vězňové závislé na návykových látkách, vězňové s psychickými poruchami nebo vězňové se sníženou tělesnou hmotností. Dále jsou velmi omezené pracovní nabídky pro vězňové s násilnickými sklony či sklony na útok nebo útěk, jelikož je u nich vyžadován silný stupeň ostrahy. Jen z tohoto krátkého výtažku je možno zachytit, že splnit kvalifikační, obsahové a bezpečnostní požadavky při obsazení jednotlivých pracovišť není vždy úplně jednoduché. Jedná se tedy o podstatné vlivy na pracovní zařazení odsouzených v podobě zdravotní a odborné způsobilosti, fyzické konstituce, psychického stavu, drogové závislosti a dalších vlivů, které hrají významnou roli při celkovém posouzení způsobilosti vězňů k výkonu práce.

Stejní autoři uvádějí, že významnou roli v rámci činnosti zařazovací komise má forenzní psycholog, který se podílí na řádném výběru odsouzených do výkonu práce a svým stanoviskem se vyjadřuje k návrhu udělení volného pohybu odsouzeného při výkonu práce jak uvnitř objektu, tak mimo objekt věznice. Jedná se o velmi odpovědnou činnost, při které i po letité praxi a zkušenosti s konkrétním odsouzeným není vyloučeno selhání z jeho strany při nepovoleném odchodu z pracoviště.

Generální ředitelství VS ČR (2019a) popisuje, že vnitřní diferenciací má za úkol roztřídit odsouzené podle vnitřního začlenění. Když je odsouzenému stanoven program zacházení, který pomáhá zařadit odsouzeného do výkonu práce, rozděluje se celkem do tří přístupných skupin. Do I. skupiny jsou zařazováni odsouzení, kteří aktivně plní program zacházení a své další povinnosti. Mají pozitivní výchovnou prognózu a chovají se v souladu s vnitřním řádem věznice. Mohou sem být umístěni odsouzení, kteří vykonávají trest opakovaně, ale svým chováním si získali přeřazení z nižších skupin. Odsouzení v této skupině jsou přednostně zařazováni do výkonu práce a je jim poskytnuta možnost využití své kvalifikace nebo rekvalifikace.

Do II. skupiny jsou zařazeni odsouzení, kteří plní svůj program zacházení částečně a mají k němu kolísavý postoj. Jedná se zpravidla odsouzené, kteří jsou ve výkonu trestu opakovaně nebo ti, kteří neplnili podmínky programu zacházení v I. skupině. V této skupině je odsouzený obvykle zaměstnáván pouze brigádně nebo ve výjimečné situaci ve výrobní zóně v objektu věznice. U II. skupiny se odsouzený může svým chováním polepšit a dostat se do I. skupiny nebo zhoršit a dostat se do III. skupiny, ve které odsouzení převážně odmítají plnit program zacházení a jednají v rozporu s vnitřním řádem. V této skupině se pracovní aktivity omezují pouze na úklid a práce potřebné pro běžný chod věznice.

Do IV. skupiny se zařazují pouze odsouzení, pro jejichž výkon práce je potřebné vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu. Jedná se dle Fettera (2018) o novou skupinu, která vstoupila v platnost 01. dubna 2018.

Co se týká vnější diferenciací, Generální ředitelství VS ČR (2019b) uvádí, že jejím účelem je rozčlenění odsouzených podle stupně protispolečenského jednání a nutnosti zařazení jich do skupin. Rozděluje se celkem na 4 typy – věznice s dohledem, věznice s dozorem, věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou.

Dle vazební věznice Hradec Králové (2019a) odsouzení u typu věznice s dohledem pracují zpravidla na venkovních pracovištích, tedy mimo objekt věznice, kam se mohou přemisťovat

sami, bez dozoru zaměstnance VS ČR. Jedná se o snadnější možnost zaměstnávání odsouzených. Stejný zdroj popisuje, že u typu věznice s dozorem pracují odsouzení také zpravidla na venkovních pracovištích, ale mohou se tam přemisťovat a pohybovat zpravidla pod dozorem zaměstnance VS ČR.

Vazební věznice Praha Pankrác (2019) popisuje, že u typu věznice s ostrahou se mohou odsouzení pohybovat a pracovat výhradně pouze pod nepřetržitým dohledem zaměstnance VS ČR a v případě venkovního pracovního zařazení podléhají přísným bezpečnostním pravidlům. Zpravidla však pracují na pracovištích uvnitř věznice. Stejný zdroj uvádí, že u typu věznice se zvýšenou ostrahou se uplatňují nejpřísnější vězeňské podmínky v České republice. Odsouzeným není povolen žádný samostatný pohyb a pohybují se organizovaně, vždy pod dozorem zaměstnance VS ČR. Práci vykonávají v prostorách věznice nebo přímo ve svých celách. Ve výjimečných situacích mohou vykonávat práci i mimo věznici, ale pod velmi přísným střežením.

2.3 Pracovní možnosti a podmínky vězňů ve výkonu trestu

Věznice Opava (2019) uvádí, že ve věznicích České republiky zabezpečuje zaměstnávání osob a veškeré záležitosti s tím spojené přímo oddělení zaměstnávání vězňů řízené Generálním ředitelstvím VS ČR.

Dle Zákona o VTOS č. 169/99 Sb. § 28, odst. 1 je každý vězeň, kterému je přidělena práce a jeho zdravotní stav mu to povoluje, povinen pracovat.

Dle Mišovské (2019, s. 69) nemají v každém evropském státě odsouzení přímo povinnost pracovat. Například v Polsku, Chorvatsku nebo Rumunsku není povinnost pracovat, nicméně když odsouzený práci odmítne, je tento fakt odbornou komisí zaevidován do spisu odsouzeného a přihlíží se na něj při hodnocení celkového chování ve výkonu trestu.

Dle principů Evropských vězeňských pravidel je práce nejvýraznějším prvkem výchovy vězňů, jelikož jim umožňuje plnit své závazky a snižovat finanční dluhy. Těmito pravidly se dle Černíkové (2008, s. 54) in Mišovská (2012, s. 20) má Česká republika, jako jedna z členských zemí Evropské unie, povinnost řídit, kdy obsahem těchto pravidel je mj. zaměstnávání vězňů a veškeré záležitosti s tím spojené, včetně podmínek odměňování za vykonanou práci.

Věznice Opava (2019) uvádí, že pracovní zařazení vězňů tvoří významný prvek jejich resocializace. Odsouzení, kteří nevykonávají žádnou práci, rychle ztrácejí své pracovní návyky a dochází tak ke strnulosti vývojových osobnostních změn, a to jak v sociální, tak v duševní oblasti jejich života. Naopak pro odsouzené, kteří do výkonu trestu žádné pracovní návyky neměli, je povinnost výkonu práce významným faktorem k tomu, aby zjistili, že se nejedná pouze o něco nepotřebného a zbytečného, ale že se jedná o přirozený lidský čin. Pracovní nasazení tedy vypomáhá vězňům naučit se pracovat, být za něco zodpovědný a napomáhá k rychlejší adaptaci v životě mimo vězení.

Motejl, Vavranovský a kol. (2010, s. 163) doplňují, že v momentě, kdy odsouzení nejsou pracovní zařazení, zvyšuje se u nich potřeba vyhledávání nevhodné a nezákonné formy zábavy, což dává prostor k vytváření napětí mezi vězni, dochází ke konfliktním situacím a násilí. Pracovní nasazení tyto negativa sice nemůže zastavit, ale alespoň je dle autorů eliminuje.

Věznice Opava (2019) uvádí, že podmínky pro zaměstnávání odsouzených jsou odvíjeny od provozu a vlastní výroby v samotné věznici, od podnikatelské činnosti a od smluvně daných podmínek s jinými subjekty spolupracujícími s danou věznicí.

Odsouzení mohou dle stejného zdroje u jiného subjektu pracovat na základě smlouvy, která je mezi danou věznicí a subjektem uzavřena a která upřesňuje veškeré podmínky, za kterých je

možno vykonávat práci. V případě, že je odsouzený zaměstnán u jiného subjektu, než je věznice, kraj, obec či přímo státní organizační celek, musí mít věznice podepsaný souhlas odsouzeného. Tento souhlas potvrzuje svobodnou vůli odsouzeného vykonávat pracovní činnost u soukromého subjektu a může tak vykonávat jakoukoliv smysluplnou práci, která mu nemůže škodit na zdraví. Jedná se například o práce s výbušninami, které jsou úplně zakázané nebo o práce, které jsou zakázané pro odsouzené ženy či mladistvé.

Vazební věznice Hradec Králové (2019a) doplňuje, že v případě nebezpečných prací je povinnost věznice i soukromého subjektu, u nějž jsou odsouzeni zaměstnání, dohlédnout na patřičné proškolení, pracovní pomůcky a zvýšenou kontrolu. Zaměstnávat odsouzené u typu takovýchto prací je z bezpečnostního hlediska velmi problematické, jelikož za tím musí stát konkrétní osoba, která bude zodpovědná za případné škody jak na majetku, tak na zdraví.

Věznice je zodpovědná za každého odsouzeného a v případě újmy na zdraví, útěku či přestupku ze strany odsouzeného během výkonu práce, můžou být věznicí uděleny nemalé sankce. Proto jsou odsouzení, způsobili k výkonu práce, vybírání velmi obezřetně a musí projít odborným posouzením, ale ani to, nezaručí naprostou jistotu bezpečnosti v možných hrozbách. Zařazení odsouzených do výkonu práce v každém případě přináší riziko selhání. Pokud k nějaké komplikaci dojde, jedná se primárně o pochybení ze strany odsouzeného nikoliv personálu a vedení věznice.

Generální ředitelství VS ČR (2019c) uvádí, že i přes veškeré komplikace, které jsou se zaměstnáváním odsouzených spojené, je snahou vězeňského personálu a vedení jednotlivých věznic zvýšit zaměstnanost a rozvíjet spolupráci se soukromými subjekty, s čímž souvisí i současné aktivity vykonávané Ministerstvem spravedlnosti ČR ve spolupráci s Vězeňskou službou ČR. S tím souvisí i zřízení nové pozice koordinátora zaměstnávání odsouzených na Generálním ředitelství VS ČR a zavedení karty věznice, která má informativní účel pro potenciální zaměstnavatele. Karta věznice obsahuje informace o názvu a typu věznice, výrobních a skladovacích prostorech, jejich vybavení, vhodných pozemcích pro výstavbu hal atd. Jejím účelem je přilákat nové soukromé subjekty na spolupráci a zjednodušit jim přehled nabídky.

Pracovní podmínky, včetně pracovní doby a podmínek pro uložení přesčasové práce jsou dle věznice Hradec Králové (2019a) řízeny zvláštními právními předpisy, které se vztahují na zaměstnance v pracovním poměru. Ředitel věznice nemůže stanovit odsouzeným práci jinak, než je uvedeno v těchto podmínkách. Výhodou pro věznice je, že se do pracovní doby nevztahuje úklidová a jiná obdobná činnost, která je nezbytná k zajištění každodenního provozu věznice a vykonávají ji zpravidla v případě zdravotní způsobilosti všichni odsouzení. Za tuto práci odsouzení nemají nárok na žádnou odměnu, ale tento pracovní výkon nesmí probíhat na úkor doby potřebné k odpočinku.

Formy zaměstnávání

Dle Generálního ředitelství VS ČR (2019d) jsou v praxi možné celkem čtyři formy zaměstnávání odsouzených.

Vnitřní provoz – dle stejného zdroje odsouzení u této formy zaměstnávání vykonávají základní práce v rámci věznice, které zajišťují interní provoz věznice. Práci vykonávají odsouzení pod stálým dohledem vězeňského personálu a pracovníků odpovědných za příslušný sektor vnitřního provozu. Jedná se například o provoz kuchyně, prádelny, knihovny, úklid administrativní budovy a zdravotního střediska apod., kde je odsouzeným rozdělena konkrétní pracovní činnost.

Provozovny střediska hospodářské činnosti – jedná se dle Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR (2019d) o pracovní výkon odsouzených mimo oblast vnitřního provozu u cizích

subjektů. Jsou to podobné práce jako u vnitřního provozu, tedy stavební činnosti, úklidové práce, montážní a kompletační práce apod.

Vlastní výroba – jedná se dle Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR (2019d) například o kovovýrobu, dřevovýrobu, šití. Což potvrzuje i Bureš a kol. (2013, s. 225), který doplňuje tento fakt o teorii, že v rámci vlastní výroby může věznice odsouzenému přiznat vyšší základní finanční odměnu, než kterou by mu jinak přiznala.

Soukromé subjekty – můžou dle Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR (2019d) probíhat jak na pracovištích uvnitř objektu věznice, tak na pracovištích mimo objekt věznice. Záleží na domluvě spolupráce mezi věznicí a soukromým subjektem. Může se jednat o komplectace propagačních materiálů, komplectace elektro výrobků, balení výrobků, výroba nábytku, sklářská a bižuterní výroba a další.

Vazební věznice Liberec (2019) dodává, že je potřeba počítat s tím, že „*zaměstnanost vězňených osob je vždy podmíněna počtem a typem vhodných odsouzených pro požadované práce, přičemž o pracovním zařazení odsouzených se rozhoduje individuálně na základě jejich zařazení do typu věznice, zdravotního stavu, kvalifikačních předpokladů, pracovních návyků apod.*“

Forma zaměstnávání odsouzených je závislá dle vazební věznice Hradec Králové (2019b) i na typu věznice, kdy se může jednat buď o věznici s ostrahou, která se dále rozčleňuje na věznici se zvýšeným stupněm zabezpečení a se středním stupněm zabezpečení, nebo o věznici se zvýšenou ostrahou. U prvního typu věznice je možno odsouzené zaměstnávat jak v objektu, tak mimo objekt věznice. U druhého typu je z důvodu jeho profílance možno zaměstnávat odsouzené výhradně pouze v objektu věznice.

Pracovní odměna

Za vykonanou práci přísluší odsouzenému dle Motejla, Varvařovského a kol. (2010, s. 167) finanční odměna. Její výše a podmínky jsou stanoveny nařízením vlády podle zákona č.365/1999 Sb., ve znění nařízení vlády č. 414/2000 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody. Její výši stanovuje věznice na základě množství, druhu, kvality odvedené práce a stupně požadované odborné způsobilosti. Jedná se o základní složku odměny, odměny za práci přesčas, příplatků nebo ohodnocení pracovního výkonu.

Věznice Valdice (2019) uvádí, že základní složka odměny je diferencována do čtyř skupin. Do první skupiny spadají odsouzení, při jejichž výkonu práce není vyžadována odborná kvalifikace. Výše měsíční základní složky odměny u této skupiny činí 5 500 Kč. Do druhé skupiny spadají odsouzení, při jejichž výkonu práce je vyžadováno vyučení v oboru nebo jiná odborná kvalifikace (speciální odborný kurz, dlouhodobá praxe atd.). Výše měsíční základní složky odměny u této skupiny činí 8 250 Kč. Do třetí skupiny spadají odsouzení, vykonávající náročné nebo specializované práce, které vyžadují zpravidla vyšší vzdělání, než je střední nebo střední odborné. Výše měsíční základní složky odměny u této skupiny činí 11 000 Kč. Do čtvrté skupiny spadají odsouzení, k jejichž výkonu práce je potřebný vysokoškolský nebo magisterský studijní program. Výše měsíční základní složky odměny u této skupiny činí 13 750 Kč.

Dle nařízení vlády č. 361/2017 Sb. odsouzenému v případě kratší pracovní doby nebo v případě, že odsouzený neodpracoval příslušnou pracovní dobu, se mu časová složka odměny snižuje úměrně odpracované době.

Odsouzenému musí být přiřazena taková složka základní odměny, pod kterou spadá činnost, kterou odsouzený vykonává, a to i v případě, že má vzdělání vyšší. Například pokud je

odsouzený zařazen na práci, k jejímuž vykonávání není potřebná odborná kvalifikace, lze mu přiznat pouze první skupinu základní složky odměny bez ohledu na jeho vzdělání.

Vazební věznice a ÚPVZD Brno (2019) uvádí, že výše odměn není vysoká a je nastavená tak, aby byla zajímavá pro podnikatelské subjekty. Výše odměn je nižší než minimální mzda, ale je to zajištěno úpravou tak, aby bylo možno minimální mzdu stanovenou zákonem nedodržet. Mimo finanční odměnu dostávají pracující odsouzení i bonusy v podobě stravného, ve výši 48 Kč, což je rozděleno na snídani, oběd a večeři (snídaně činí 14 Kč, oběd 19 Kč a večeře 15 Kč). Odsouzení mohou mimo základní výši odměn dostávat i přídavky (například pracovní přídavek 17 Kč nebo nápojový přídavek 11 Kč), které mohou být ještě navýšeny u konkrétních typů práce, například u těžce pracujících, pracujících v extrémním chladu či teple apod.

Pracovní doba

Vazební věznice Liberec (2019) uvádí, že pracovní doba odsouzených se řídí zákoníkem práce, ale má určité výjimky, kdy se v tomto případě například neuplatňuje nárok na dovolenou, odstupné a minimální výše mzdy. V rámci výkonu práce mimo pracovní dobu má odsouzený nárok na příplatky (příplatky za přesčasy, příplatky za soboty a neděle nebo příplatky za práci ve svátku).

Motejl, Varvařovský a kol. (2010, s. 166) uvádějí, že pracovní dobu odsouzených je oprávněn rozvrhnout ředitel věznice na základě pracovněprávních předpisů. Ředitel věznice může nařídít taktéž práci přes čas, ale vše musí být v rámci podmínek stanovených zákoníkem práce. V případě, že odsouzení svojí práci vykonávají u soukromého subjektu, musí ředitel věznice stanovit pracovní dobu tak, aby byla shodná s pracovní dobou pracovníků zaměstnavatele. V případě přesčasů musí ředitel zohlednit délku trestu, kterou má odsouzený v průběhu kalendářního roku povinnost vykonat.

Dle ustanovení zákoníku práce § 81 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb. je ředitel věznice povinen pracovní dobu rozvrhnout do pětidenního pracovního týdne a musí dbát, aby rozvržení nebylo v rozporu s hledisky bezpečnosti a zdraví neohrožující práce. Možná délka pracovní doby pro odsouzené je dle zákona rozvržena na tři možné režimy:

- v třísměnném a nepřetržitém režimu práce 37,5 hodin, tj. 7,5 hodin za den;
- ve dvousměnném režimu práce 38,75 hodin, tj. 7,75 hodin za den;
- v pětidenním pracovním cyklu 40,00 hodin, tj. 8,00 hodin za den.

Do pracovní doby nejsou dle Motejla, Varvařovského a kol. (2010, s. 167) započítávány úklidové práce a jiné obdobné činnosti, které patří k udržení pravidelného denního chodu věznice, které provádějí zpravidla všichni odsouzení.

2.4 Metodika

Pro zpracování bakalářské práce na vybrané téma bylo nejdříve nutné prozkoumání jak primárních, tak sekundárních teoretických zdrojů, díky kterým bylo možno definovat základní pojmy, jako je vězeňství jako takové, včetně jeho historie v ČR, specifikování ženského vězeňství a ženské kriminality, pracovní podmínky a možnosti ve vězeňských zařízeních obecně i vztahující se přímo na ženy, posouzení způsobilosti vězňů k pracovnímu zařazení atd. Pro zpracování kapitol teoretické části bylo vycházeno z monografií jak zahraničních, tak českých autorů, kteří se specializují na tematiku vězeňství, organizaci práce a pracovní podmínky ve vězeňských zařízeních. Dále pak bylo pro teoretickou část práce nezbytné učinit rozbor, komparaci a správné zakomponování odborné literatury pro vytvoření vhodného podkladu pro další části práce.

Pro řešení praktické části práce byla zvolena metoda formou dotazníkového šetření, což je dle Dismana (2011, s. 140) metoda, která umožňuje oslovit poměrně velké množství lidí a výhodou této metody je dle stejného autora, že nezabere mnoho času, což zvyšuje pravděpodobnost, že se povede nasbírat potřebný počet respondentů. Autor upozorňuje, že zde jsou i jisté nevýhody, například kdy respondent může nesprávně porozumět podanému dotazu nebo odpovídá spíše dle svých představ než dle reálných faktů. Další nevýhoda může nastat v situaci, kdy respondent nesouhlasí se zadanou otázkou. Nemůže svůj nesouhlas dále rozvést, jelikož zde není prostor pro doplňující otázky.

Jak Disman (2011, s. 57) uvádí, ač se může tato forma dotazování zdát jednoduchá, skrývá se složitost právě ve struktuře skladby dotazníků, které k tomu, aby z nich bylo možno vytěžit srovnatelná data, musí být pochopitelné pro všechny respondenty stejně. Jak autor doplňuje, je vítané dotazníky doplnit o otevřené otázky, kde respondenti mohou uvádět doplňující odpovědi, čímž vzniká prostor pro vyšší vytěžení dat.

Metoda dotazníkového šetření byla zvolena z důvodu vysoké anonymity odsouzených žen, čímž zde vzniká předpoklad, že při vyplňování dojde k větší objektivnosti a otevřenosti ze strany respondentek.

Pro zjištění aktuálního stavu organizace práce a pracovních podmínek pro odsouzené ženy byla oslovena celkem čtyři vězeňská zařízení s tím, že jedno zařízení zastřešuje dva různé objekty. Celkem bylo tedy pět vězeňských objektů, ve kterých dotazníkové šetření na dané téma probíhalo. Byly vybrány nejvýznamnější ženské vězňice ČR s největším počtem odsouzených žen. V ČR se vyskytuje několik dalších ženských věznic, které ale mají velmi malý počet odsouzených a výsledky z nich by pro daný průzkum neměly pro celkový výsledek bakalářské práce významný vypovídající vliv. Byla vybrána následující ženská vězeňská zařízení – vězňice Světlá nad Sázavou, vězňice Opava, vězňice Nové Sedlo – objekt Drahonice a vazební vězňice Praha Ruzyně, která spravuje dva objekty – objekt Velké Přílepy a objekt Řepy.

Snahou bylo formulovat veškeré otázky tak, aby byly jednoznačného významu, čímž bylo docíleno, že je respondentky pochopily stejně a byly tak srovnatelné.

Před finálním odesláním dotazníků do vybraných vězeňských zařízení byla provedena kontrola jednotlivých otázek. Dotazník byl odeslán ke kontrole osobě ženského pohlaví, která již byla odsouzena k výkonu trestu a svůj několikaletý trest odnětí svobody splnila. Tato osoba velmi důkladně zná ženské vězeňské zařízení ČR a ví proto, jak správně dotazník zformulovat, aby byl pro vězenkyně srozumitelný. Po jejích připomínkách byl dotazník upraven a následně zaslán do vybraných ženských vězeňských zařízení ČR. Prioritou bylo zjistit, zda jsou otázky zformulovány srozumitelně a zda dotazník neobsahuje logické či formální chyby, které by mohly vést k nesprávnému pochopení otázek při jejich vyplňování.

Dotazník byl vytvořen pomocí aplikace Word 2016. Byl rozeslán do jednotlivých vězeňských zařízení po emailové a telefonické domluvě s kompetentními pracovníky těchto vězeňských zařízení. Kontakty na tyto pracovníky byly získány prostřednictvím webových stránek jednotlivých vězeňských zařízení. Komunikace s nimi začala probíhat již v červnu 2019 před úplným začátkem psaní bakalářské práce, aby bylo možno zjistit, zda budou vězeňská zařízení v tomto směru ochotná spolupracovat, a tím pádem bylo možno zjistit, zda má význam bakalářskou práci na dané téma psát. Až po odsouhlasení všech vězeňských zařízení s poskytnutím vyplněných dotazníků se tato bakalářská práce začala psát. Bylo zjištěno, že ve všech vězeňských zařízeních o spolupráci v tomto směru rozhoduje osobně ředitel dané věznice.

Dotazník byl anonymní, o čemž byli respondenti obeznámeni a obsahoval celkem 19 stručně zformulovaných otázek, ve kterých měly respondentky možnost vybrat z nabízených variant odpovědi nebo uvést odpověď vlastní. Do každé věznice bylo zasláno jiné množství dotazníků k vyplnění, a to po domluvě s pracovníky jednotlivých věznic, kteří určili konkrétní počet dotazníků, které mohou být do jejich věznic zaslány.

Dotazníky byly rozesílány prostřednictvím poštovní přepravy v průběhu měsíců září a říjen 2019, podle domluvy s jednotlivými zaměstnanci věznic a vyplněné se vracely v průběhu měsíců listopad a prosinec 2019. Pracovníci věznic zajistili rozmístění dotazníků na základě náhodného výběru respondentů.

Do věznice Praha Ruzyně bylo 04. 11. 2019 zasláno 70 dotazníků, s tím, že do obou objektů (objekt Řepy a objekt Velké Přílepy), které věznice spravuje, bylo rozděleno 35 dotazníků, z nichž se 03. 12. 2019 vrátilo z obou objektů 48 vyplněných dotazníků – 30 dotazníků z objektu Řepy a 18 dotazníků z objektu Velké Přílepy.

Do věznice Opava bylo 07. 11. 2019 zasláno 30 dotazníků, z nichž se 19. 11. 2019 vrátilo 29 vyplněných dotazníků.

Do věznice Světlá nad Sázavou bylo 15. 10. 2019 zasláno 50 ks dotazníků, z nichž se 19. 12. 2019 vrátilo 47 vyplněných dotazníků.

Do věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice bylo 12. 11. 2019 zasláno 50 dotazníků, a jako z jediné ze všech věznic, kam byly dotazníky zaslány se 25. 11. 2019 vyplněné dotazníky vrátily zpět v plném počtu.

Celkové šetření tedy probíhalo v období od 04. 11. 2019 – 19. 12. 2019 a bylo zasláno celkem 200 dotazníků. Zpět se vyplněných responsí vrátilo 174, což je z celkového množství zaslanych dotazníků 87 %.

Výsledky dotazníkového šetření jsou zaznamenány jak v tabulkové, tak ve slovní podobě, a to každá otázka z dotazníku jednotlivě. Zpracování jedné otázky zabralo 1,5 až 2 hodiny času. Získaná data byla následně dopodrobna rozebírána a byly z nich vyvozeny návrhy doporučení.

Výsledkem průzkumu bude zjištění, zda sledovaná vězeňská zařízení postupují dle zákona. V případě nálezu nedostatků jsou navržena doporučení na místech, kde bude objeven prostor pro zlepšení.

3 Praktická část práce

Tato kapitola se bude skládat ze seznámení se s ženskými vězeňskými zařízeními ČR, které byly vybrány pro dotazníkové šetření potřebné pro praktickou část bakalářské práce. Bude zde podrobně rozvinuta a prozkoumána každá otázka dotazníkového šetření. Otázky budou následně mezi jednotlivými věznicemi porovnávány a budou zde zachyceny veškeré poznatky zjištěné z průzkumu dotazníkového šetření. Zakončením této kapitoly budou návrhy doporučení vyvozené z průzkumu dotazníkového šetření jak pro jednotlivá zkoumaná vězeňská zařízení, tak obecně pro všechna zkoumaná vězeňská zařízení.

3.1 Představení vybraných vězeňských zařízení

Generální ředitelství VS ČR (2020a) uvádí, že výkon trestu odnětí svobody obecně spočívá zpravidla v tom, že se na základě vězeňského systému, utváření, vývoje, kvality a stylu vychází z určitých podmínek, zkušeností a pravidel jednotlivých států a je vázán na kulturní a ekonomický vývoj dané společnosti.

Co se týká České republiky, je zde v současné době dle Nového (2010) celkem 35 věznic, kde jsou odsouzeni již vykonávající trest odnětí svobody, z toho je 10 věznic vazebních, kde jsou obvinění, kteří byli na základě rozhodnutí soudu umístěni do vazby a 2 detenční ústavy v Brně a Ostravě, ve kterých jsou umístěni pachatelé s psychickými nebo sexuologickými problémy. Což potvrzuje i Generální ředitelství vězeňské služby ČR (2020b) viz Obrázek 1. Co se týká přímo ženských věznic, jsou v ČR celkem 4 a některé z nich spravují další objekty. Ke dni 23. 12. 2019 se ve věznicích dle Generálního ředitelství VS ČR (2019d) nachází celkem 1 729 odsouzených žen.

Obrázek 1 Mapa věznic ČR s vyznačením sledovaných věznic

Zdroj: Generální ředitelství vězeňské služby ČR (2020c), vlastní úprava

Obrázek 1 mapuje veškerá vězeňská zařízení v České republice. Na obrázku je barevně rozlišena legenda jednotlivých věznic. Červené šipky upřesňují umístění konkrétních ženských věznic, kterými se tato bakalářská práce zabývá.

Věznice Světlá nad Sázavou

Dle Věznice Světlá nad Sázavou (2020) začal areál věznice sloužit k účelům uvěznění v listopadu roku 2000, kdy do věznice byly umístěny první odsouzené ženy. Věznice spadala do kategorie věznice s dozorem, ale postupem času se rozšířila o kategorii věznice s ostrahou s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení a v této kategorii je v současné době stále zařazena a je rozšířena o oddělení se zvýšenou ostrahou. V roce 2002 se stala první a jedinou ženskou věznicí, ve které odsouzené vykonávají svůj trest s dětmi do 3 let. V roce 2004 byla věznice rozšířena o oddělení vazby a o půl roku později bylo toto oddělení rozšířeno o oddělení vazby pro těhotné ženy a ženy s novorozenci a dětmi do 1 roku.

Lébková (2019) uvádí, že v současné době řeší věznice problém s přeplněním, kdy kapacita pro tuto věznici je 736 odsouzených, ale k 20. 12. 2019 zde bylo dle Generálního ředitelství VS ČR (2019d) umístěno 820 odsouzených a 1 obviněná. Vykonává zde tedy v současnosti svůj trest odnětí svobody o 11 % více odsouzených, než je stanovená kapacita věznice. Myšičková (2019) na dané téma uvádí, že se počty odsouzených výrazně nezvyšují, ale je potřeba z dlouhodobého hlediska tento problém řešit.

Co se týká zaměstnávání odsouzených v této věznicí, dle Věznice Světlá nad Sázavou (2019) věznice odsouzené zaměstnává ve vnitřní režii na pracovištích kuchyní, intendantních skladů, dále na úklidech a údržbách věznice. Dále u soukromých subjektů, jejichž zaměstnanost je závislá na množství zakázek s těmito soukromými firmami.

Věznice Opava

Věznice slouží dle věznice a ÚPVZD Opava (2020a) již přes 120 let. V době jejích počátků byly ženy umístěny ve zvláštním traktu ústavu. Až v 60. letech se zúžila specializace věznice pouze na odsouzené ženy a odsouzení muži byli odděleni do jiného objektu, který věznice Opava taktéž spravuje. V současné době se do věznice zařazují ženy do všech typů věznic, včetně doživotních trestů, kde jsou dle Hruškové (2019) umístěny tři ženy. Od roku 2003 je zde dále zřízeno výstupní oddělení pro odsouzené ženy s dlouhými tresty, které se zaměřuje na pomoc s přípravou na propuštění na svobodu.

Maximální kapacita všech objektů věznice je dle Veřejného ochránce práv (2017, s. 1) celkem 322 odsouzených s tím, že k 20. 12. 2019 je zde dle Generálního ředitelství VS ČR (2019d) umístěno celkem 228 odsouzených žen. Jelikož je dle stejného zdroje 100% využitelnost věznice, zbytek odsouzených je v současné době umístěn v mužském objektu, který věznice Opava spravuje.

Co se týká zaměstnávání vězňů, věznice a ÚPVZD Opava (2020b), uvádí, že po celou existenci věznice je zaměstnávání vězňů trendem, a dokonce i v průběhu druhé světové války u opavských vězňů probíhala pracovní náplň v podobě lepení sáčků, práce v ústavních dílnách, opravách, praní a šití uniforem a prádla atd.

Fenomén vysoké zaměstnanosti potvrzuje i Geryková (2019) když uvádí, že se zde mohou pyšnit vysokou zaměstnaností vězňů, která se dlouhodobě pohybuje kolem 62 %. Gatnarová in Geryková (2019) uvádí, že pracoviště jsou zde jak vnitřní, tak vnější formy. Jednou z pracovních náplní vězenkyň je výpomoc těžce mentálně postiženým osobám, dále jsou zde ženy zaměstnány ve vězeňské prádelně zajišťující praní jak vlastního prádla, tak prádla pro dalších pět okolních věznic nebo třeba ve skladu či kuchyni.

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

Věznice Nové Sedlo (2017 a) uvádí, že objekt Drahonice se nachází v Ústeckém kraji na okraji obce Nové Sedlo a slouží pro výkon trestu již od roku 1958. Historicky objekt spadl pod různá vězeňská zařízení a konkrétně pro odsouzené ženy slouží až od roku 2017, kdy byl objekt na

základě rozhodnutí ministerstva spravedlnosti zrekonstruován a uveden do provozu. Po rekonstrukci bylo v objektu připraveno 24 ložnic v šesti oddílech. Příprava oddílů pro další odsouzené bude pokračovat, a dle Tomana in Lébková (2017) zde po dokončení bude možno umístit až 194 odsouzených žen.

Dle Věznice Nové Sedlo (2020) se jedná o věznici s ostrahou s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení pro odsouzené ženy. Aktuální maximální kapacita je dle stejného zdroje 177 odsouzených žen.

Dle Dohnala in Kinšt (2017) bylo v rámci programu zacházení v průběhu rekonstrukce věznice zaměstnáno 200 odsouzených vězňů z 6 okolních nejbližších věznic. Díky zaměstnávání odsouzených, vězeňská služba ušetřila mnoho peněz a odsouzení měli zaměstnání.

Co se týká uplatnění odsouzených v zaměstnávání, Toman in Strnadová (2018) uvádí, že problém s tím ve věznici nemají. Zaměstnávání je zde ovlivněno geografickou polohou věznice, která leží v zemědělské oblasti. Je zde tedy možnost využít odsouzené při sezonní práci na nestřežených pracovištích. S věznicí mají smlouvy i soukromé subjekty působící přímo v areálu věznice, kde odsouzené ženy vykonávají práci například ve dřevovýrobě, výrobě porcelánu nebo při balení drogistického zboží. Dále se odsouzené podílí na úklidových a drobných údržbářských pracích na ubytovnách.

Teorii Tomana potvrzuje i Valášková (2017) když uvádí, že o zaměstnávání odsouzených žen je ze strany okolních soukromých subjektů zájem a Koreneková in Valášková (2017) uvádí, že již po půl měsíci od otevření věznice měli 50% zaměstnanost odsouzených žen, která stále stoupá.

Věznice Praha Ruzyně

Dle vazební věznice Praha Ruzyně (2020a) tato věznice spravuje dva objekty, kde svůj trest vykonávají odsouzené ženy – objekt Velké Přílepy a objekt Řepy.

Objekt Velké Přílepy je dle Sociální pracovníci (2020) určený pro výkon trestu odnětí svobody žen v režimech dohled a dozor. Dle Horáka in Plavecký (2015) se jedná o věznici s nejnižším stupněm přísnosti režimu, ale jsou zde umístěny i ženy, které spáchaly závažný trestný čin, jen sem byly po několikátém slušném chování přeřazeny. Plavecký (2015) uvádí, že celková kapacita tohoto objektu je 151 odsouzených.

Objekt byl dle Bureše, Pánka (2015) zprovozněn v roce 2012, kdy si zde odpykávalo svůj trest pouze 12 žen. V roce 2013 byl po amnestii tehdejšího prezidenta Václava Klause objekt uzavřen z důvodu uvolnění kapacity v ženských věznicích Opava a Světlá nad Sázavou, ale v roce 2015 byl z důvodu opětovného zaplnění kapacit v těchto dvou věznicích znovu uveden do provozu.

Co se týká zaměstnávání, Horák in Bureš, Pánek (2015) uvádí, že od počátku provozování objektu do příchodu amnestie zde pracovalo 40 odsouzených žen. Hlavní pracovní náplní odsouzených bylo zahradnictví, péče o veřejnou zeleň a úklid ulic.

Vazební věznice Praha Ruzyně (2018) uvádí, že odsouzené ženy se v tomto objektu, v rámci programu zaměstnávání, již dvakrát zúčastnily výroby a kompletace perníčkových broží pro sbírkový projekt, ve prospěch ohrožených a znevýhodněných dětí. V rámci tohoto projektu se odsouzeným ženám podařilo vytvořit v obou případech kolem 15 000 kusů broží.

Objekt Řepy je dle Vazební věznice Praha Ruzyně (2020b) umístěn v Domě sv. Karla Boromejského, který poskytuje dlouhodobou péči pro nemocné staré seniory. Kapacita tohoto objektu pro odsouzené ženy je 56 míst. Jedná se o věznici s dozorem a dohledem a zařaditelnost

odsouzených právě do tohoto objektu je závislá na jejich pracovní zařaditelnosti, osobnosti odsouzené, charakteru trestné činnosti, nařízení ústavní či ambulantní léčby apod.

Specifikem tohoto objektu dle Domova sv. Karla Boromejského (2020) je, že od roku 1989 zde odsouzené ženy nejen vykonávají svůj trest, ale i nacházejí pracovní příležitosti přímo v domě. Jedná se o úklid, práce na zahradě, prádelně či kuchyni. To, že Domov pečuje o nemocné seniory, přináší odsouzeným ženám i příležitosti pracovních pozic sanitářky či kvalifikované ošetřovatelky. Potvrzuje to i Vazební věznice Praha Ruzyně (2020b), která doplňuje, že jsou pro získání takovýchto pozic odsouzené ženy povinny absolvovat Sanitářský kurz sv. Zdislavy z Lemberka. „*Dochází tak k reálnému kontaktu s životem ve stáří, bezmocností a umíráním, což vede k přehodnocení dosavadních priorit a postojů odsouzených žen.*“ Tento kurz následně odsouzeným ženám umožňuje uplatnění ve zdravotnictví či sociálních službách i po propuštění z věznice.

Domov sv. Karla Boromejského (2019) uvádí, že vězenkyně pracující pro Domov jsou vybírány na základě psychologických testů, které jsou kromě sanitářského kurzu ještě povinny absolvovat.

3.2 Dotazníkové šetření a jeho vyhodnocení

Tato část bakalářské práce se zaměřuje na podrobné zachycení výsledků jednotlivých otázek z dotazníkového šetření, jejich průzkum a vyhodnocení, které bylo provedeno u konkrétních ženských vězeňských zařízení ČR. Snahou bylo zjistit postoje a názory osob odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody na řešenou problematiku a získat odpovědi na stanovené výzkumné předpoklady.

Rozbor jednotlivých otázek dotazníkového šetření

Budou zde rozebrány jednotlivé otázky z dotazníkového šetření vztahující se na jednotlivá vybraná ženská vězeňská zařízení v následujícím pořadí – věznice Světlá nad Sázavou, věznice Opava, věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice a vazební věznice Praha Ruzyně, která spravuje dva objekty – objekt Velké Přílepy a objekt Řepy.

Otázka 1 Měla jste před nástupem do výkonu trestu trvalé zaměstnání?

Cílem této otázky bylo zjistit, jaké měly odsouzené ženy před nástupem do výkonu trestu pracovní návyky. Z výsledků této otázky je možno stanovit předpoklad, zda bude konkrétní jedinec mít zájem o pracovní zařazení ve výkonu trestu. Je možno předpokládat, že pokud odsouzená osoba neměla před nástupem do výkonu trestu pracovní návyky, nebude mít ani ve výkonu trestu zájem o práci. Otázka je formulována na zaškrtnutí odpovědi ano – ne a v případě, že respondentka odpověděla ano, byla požádána, aby vlastními slovy doplnila lhůtu, po kterou byla nejdéle nepřetržitě zaměstnána. Výsledky průzkumu otázky je možno zaznamenat v Tabulce 1.

Tabulka 1 Trvalé zaměstnání před nástupem do výkonu trestu

Odpovědi	Světlá nad Sázavou	Opava	Nové Sedlo objekt Drahonice	Praha Ruzyně objekt Velké Přílepy	Praha Ruzyně objekt Řepy
Ano	28	14	21	12	23
Ne	19	15	29	6	7
Ano v %	59,6	48,3	42	66,7	76,7
Ne v %	40,4	51,7	58	33,3	23,3

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky jednotlivých věznic zachyceny v Tabulce 1 jsou následující:

Věznice Světlá nad Sázavou

Z celkového počtu, tedy ze 47 respondentek mělo před výkonem trestu trvalé zaměstnání 28 respondentek, tedy 59,6 %. 19 respondentek, tedy 40,4 % odpovědělo, že před výkonem trestu neměly trvalé zaměstnání.

Věznice Opava

Z celkového počtu, tedy z 29 respondentek mělo před výkonem trestu trvalé zaměstnání 14 respondentek, tedy 48,3 %. 15 respondentek, tedy 51,7 % odpovědělo, že před výkonem trestu neměly trvalé zaměstnání.

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

Z celkového počtu, tedy z 50 respondentek mělo před výkonem trestu trvalé zaměstnání 21 respondentek, tedy 42 %. 29 respondentek, tedy 58 % odpovědělo, že před výkonem trestu neměly trvalé zaměstnání.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy

Z celkového počtu, tedy z 18 respondentek mělo před výkonem trestu trvalé zaměstnání 12 respondentek, tedy 66,7 %. 6 respondentek, tedy 33,3 % odpovědělo, že před výkonem trestu neměly trvalé zaměstnání.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy

Z celkového počtu, tedy z 30 respondentek mělo před výkonem trestu trvalé zaměstnání 23 respondentek, tedy 76,7 %. 7 respondentek, tedy 23,3 % odpovědělo, že před výkonem trestu neměly trvalé zaměstnání.

Je možno zachytit, že nejvíce odsouzených, které měly před nástupem do výkonu trestu pracovní zkušenosti je ve věznici Praha Ruzyně, dále ve Světlé nad Sázavou a v Opavě. Nejnižší počet respondentek s pracovními návyky již před výkonem trestu má věznice Nové Sedlo. Je tedy možno předpokládat, že právě tam bude největší procentuální výše vězenkyň, které nemají o pracovní zařazení zájem.

Nejčastěji respondenty v dotaznících uváděly tyto práce – dělnice 13 respondentek, prodavačka – 8 respondentek, kuchařka – také 8 respondentek, zdravotní sestra – 6 respondentek a uklízečka – také 6 respondentek. Byly zde uváděny i práce jako účetní – 3 respondenty, policistka nebo úřednice – 2 respondenty a mnoho jiných, jak manuálních,

tak administrativních prací. Na první pohled je ale patrné, že zde převažují ty, u kterých je potřeba manuální zručnost, proto by pro převážnou část odsouzených neměla být manuální práce, která je ve vězení primárně nabízena problémem, jelikož jsou na takový typ práce zvyklé.

Otázka 2 Jak hodnotíte poskytnutí informací o možnosti a podmínkách pracovního zařazení, podaných při nástupu do výkonu trestu?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda odsouzené ženy při nástupu do výkonu trestu získaly veškeré informace o podmínkách a možnostech pracovního zařazení tak, jak tomu má dle zákona být. Výsledky průzkumu otázky je možno zaznamenat v Tabulce 2.

Motejl, Varvařovský a kol. (2010, s. 167) uvádějí, že před zařazením do práce musí být odsouzený řádně obeznámen se svými povinnostmi a právy, a také s předpisy, které je při výkonu práce povinen dodržovat.

Tabulka 2 Jak odsouzené ženy hodnotí poskytnutí informací o možnosti a podmínkách pracovního zařazení, podaných při nástupu do výkonu trestu

Odpovědi	Světlá nad Sázavou	Opava	Nové Sedlo objekt Drahonice	Praha Ruzyně objekt Velké Přílepy	Praha Ruzyně objekt Řepy
dostala jsem všechny informace	38 = 80,9 %	19 = 65,6 %	33 = 66 %	14 = 77,8 %	24 = 80 %
žádné informace jsem nedostala	7 = 14,9 %	7 = 24,1 %	13 = 26 %	3 = 16,7 %	6 = 20 %
dostala jsem informace, ale něco mi chybělo (specifikujte prosím co)	1 = 2,1 %	3 = 10,3 %	4 = 8 %	1 = 5,5 %	0

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky jednotlivých věznic zachyceny v Tabulce 2 jsou následující:

Věznice Světlá nad Sázavou

Z celkového počtu, tedy ze 47 respondentek 38 z nich uvedlo, že byly při nástupu do výkonu trestu řádně informovány o možnostech a podmínkách pracovního zařazení. Z těchto 38 respondentek je 11 těch, které nemají pracovní návyky z dosavadního života. V této věznici pouze 7 respondentek uvedlo, že žádné informace nedostaly, pouze 1 z nich nemá pracovní návyky z dosavadního života. Pouze 1 respondentka uvedla, že informace dostala a specifikovala, že jí chyběly: „*informace o platu, typu pracoviště podle zabezpečovacího stupně a pracovní době.*“

Věznice Opava

Z celkového počtu respondentek 19 z nich uvedlo, že byly při nástupu do výkonu trestu řádně informovány o možnostech a podmínkách pracovního zařazení. Z těchto 19 respondentek je 15 těch, které nemají pracovní návyky z dosavadního života. I v této věznici pouze 7 respondentek uvedlo, že žádné informace nedostaly, 4 z nich jsou ty, které nemají pracovní návyky z dosavadního života. 3 respondentky uvedly, že informace dostaly, ale specifikovaly, že jim chyběly následující informace:

1. „*Šance udělat cokoli pro rychlejší zařazení do práce, čekala jsem 9 měsíců.*“

2. „Vazba – vůbec žádné informace, výkon trestu Opava – ochota zaměstnávat, leč možností práce je málo, civilní subjekty před lety měly pramalý zájem o vězně.“
3. „Možnost pracovního zařazení pro invalidy.“

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

Z celkového počtu, tedy z 50 respondentek 33 z nich uvedlo, že byly při nástupu do výkonu trestu řádně informovány o možnostech a podmínkách pracovního zařazení. Z těchto 33 respondentek je 17 těch, které nemají pracovní návyky z dosavadního života. V této věznici 13 respondentek uvedlo, že žádné informace nedostaly, 8 z nich, tedy převážná část nemá pracovní návyky z dosavadního života. 4 respondentky uvedly, že informace dostaly, ale specifikovaly, že jim chyběly následující informace:

1. „Každá věznice mi podala jiné informace o pracovním zařazení a možnostech.“
2. „Nevěděla jsem, že musí být ukončeny veškeré soudy.“
3. „Chybělo mi možné datum mého nástupu do zaměstnání.“
4. „Informace jsou jen povrchní, na vše je nutné se ptát opakovaně.“

V případě první odpovědi od respondentky je možno usoudit, že se tomu děje z důvodu, že pracovní možnosti se mohou u každé věznice lišit, proto může dojít k situaci, kdy budou poskytnuty různé informace, což potvrzuje i vězeňská služba České republiky Opava (2019) která uvádí, že podmínky pro zaměstnávání odsouzených jsou odvíjeny od provozu a vlastní výroby v samotné věznici, od podnikatelské činnosti a od smluvně daných podmínek s jinými subjekty spolupracujícími s danou věznicí.

Nicméně například formy zaměstnávání nebo výše výdělku jsou pevně dány pro všechny věznice ČR. Dle Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR (2019d) jsou možné celkem čtyři formy zaměstnávání odsouzených a jak uvádí vazební věznice Hradec Králové (2019b), základní složka odměny je diferencována do čtyř skupin, které jsou závislé na dosaženém vzdělání a odborné kvalifikaci odsouzeného.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy

Z celkového počtu, tedy z 18 respondentek 14 z nich uvedlo, že byly při nástupu do výkonu trestu řádně informovány o možnostech a podmínkách pracovního zařazení. Z těchto 14 respondentek jsou 4, které nemají pracovní návyky z dosavadního života. V této věznici pouze 3 respondentky uvedly, že žádné informace nedostaly, a ani jedna z nich nemá pracovní návyky z dosavadního života. Pouze 1 respondentka uvedla, že informace dostala, ale specifikovala, že jí chyběly tyto informace: „Rozdělení pracovišť, doba, od kdy budu zařazena do práce, možnosti zaměstnání – druhy práce.“

Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy

Z celkového počtu, tedy z 30 respondentek 24 z nich uvedlo, že byly při nástupu do výkonu trestu řádně informovány o možnostech a podmínkách pracovního zařazení. Z těchto 24 respondentek jsou pouze 4, které nemají pracovní návyky z dosavadního života. 6 respondentek uvedlo, že žádné informace nedostaly, pouze 1 z nich nemá pracovní návyky z dosavadního života. Ani 1 respondentka neuvedla, že by jí nějaké informace chyběly.

Je možno zachytit, že nejpochtivěji k poskytnutí informací vězenkyním při nástupu do výkonu trestu přistupuje věznice Světlá nad Sázavou a Praha Ruzyně. Dále jsou na stejné úrovni věznice Nové Sedlo (66 %) a věznice Opava (65,6 %).

Nedá se přehlédnout fakt, že každá věznice by se měla zlepšit v poskytování informací o možnostech a podmínkách pracovního zařazení, jelikož mají dle Věznice Kynšperk nad Ohří (2020) všechny věznice povinnost tyto informace po nástupu do výkonu trestu odsouzeným poskytnout a k zařazování odsouzených do pracovního procesu přistupovat s přihlédnutím na jejich zdravotní stav, tělesné a duševní schopnosti.

Primárně pro odsouzené, které nemají z dosavadního života pracovní návyky, jsou tyto informace velmi důležité, jelikož jim přiblíží, co práce obnáší a s čím se v průběhu pracovního zařazení mohou setkat.

Otázka 3 Pracovně zařazena momentálně: jsem – nejsem

Cílem této polootevřené otázky bylo zjistit, kolik odsouzených žen ve výkonu trestu pracuje a na jakých pozicích. Kolik pracuje odsouzených žen těch, které před nástupem do výkonu trestu neměly pracovní návyky. Dále bylo cílem zjistit, kolik odsouzených žen ve výkonu trestu nepracuje a z jakého důvodu.

Tabulka 3 Momentální pracovní zařazení odsouzených žen

Odpovědi	Světlá nad Sázavou	Opava	Nové Sedlo objekt Drahonice	Praha Ruzyně objekt Velké Přílepy	Praha Ruzyně objekt Řepy
Jsem – na pozici (doplňte prosím)	47 = 100 %	24 = 82,8 %	28 = 56 %	15 = 83,4 %	28 = 93,3 %
Nejsem – (odůvodněte prosím)	0	5 = 17,2 %	22 = 44 %	3 = 16,6 %	2 = 6,7 %

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky jednotlivých věznic zachyceny v Tabulce 3 jsou následující:

Věznice Světlá nad Sázavou

Z celkového počtu, tedy ze 47 respondentek, jsou momentálně do výkonu práce zařazeny všechny z nich. Největší pracovní zastoupení mají odsouzené ženy na pozicích dělnic. Celkem 23 respondentek uvedlo tuto pracovní pozici.

Některé z nich specifikovaly svojí dělnickou práci. Věnují se například výrobě autodílů, mycí lince, práci ve sklárně při lepení a balení skla, dřevovýrobě, doplňování bonbonů, obrábění kovu nebo práci v masokombinátu. Další významné množství odsouzených pracují jako operátorky v call centrech různých společností. Ty, které nejsou zařazeny do výkonu práce u soukromého subjektu, pracují v prostorách věznice jako pomocnice v kuchyni, skladnice či údržbářky.

Odsouzené uvedly i několik konkrétních společností, které jim umožňují práci vykonávat. Nejčastěji zmíněnou společností je Lion Products, která má dle Vokáče (2016) s věznicí propojenou halu, společnost JipoCar, ve které je dle Vokáče (2015) zaměstnáno kolem 60 odsouzených žen nebo společnost Futaba Czech, která dle Věznice Světlá nad Sázavou (2017) poskytuje práci pro cca 100 odsouzených žen. Věznice však spolupracuje dle stejného zdroje i s dalšími soukromými subjekty, jako je Hamerník – obrábění dřevěných výrobků, CRISTALITE BOHEMIA – manipulační práce a balení sklářských výrobků nebo Kostelecké uzeniny – balení uzenin aj.

Je možno zachytit, že v této věznici je jak ze strany personálu, tak ze strany odsouzených žen snaha o to, aby byly pracovně zařazeny, a aby měla věznice dostatek práce pro všechny odsouzené, které jsou schopné pracovat.

Věznice Opava

Z celkového počtu, tedy z 29 respondentek 24 z nich uvedlo, že jsou momentálně do výkonu práce zařazeny. 5 respondentek uvedlo, že do výkonu práce zařazeny nejsou. Důvody, proč zařazeny nejsou, jsou následující:

1. „Čekám na zařazení do volného pracoviště.“
2. „Už jsem ve výběru.“
3. „Invalidní důchod – brigáda CHOPN.“
4. „Vyřazena z důvodu výstupu.“
5. „Zdravotní problematika, též problematika výjimečného trestu, ne všichni o takové odsouzené stojí, málo pracovních míst, ač snaha vedení je.“ (Výjimečným trestem je zde myšlen doživotní trest odsouzené).

Co se týká pracovně zařazených odsouzených žen, největší pracovní zastoupení zde mají jako pomocné síly v kuchyni. Celkem 8 respondentek uvedlo tuto pracovní pozici. Dalším nejčastějším pracovním zastoupením je šička velkoobjemových vaků – 7 respondentek, a nakonec práce v prádelně – 6 respondentek. Další pracovní pozice byly uváděny například obsluha lisu nebo práce ve skladu.

I v tomto případě odsouzené ženy uvedly několik konkrétních společností, které jim umožňují práci vykonávat. Nejčastěji zmíněnou společností je Conrop, která dle Věznice a ÚPVZD Opava (2017) zaměstnává cca kolem 20 odsouzených žen nebo společnost Mariu Pedersen, která má dle Registru smluv (2016) s věznicí uzavřenou smlouvu o zařazení odsouzených do výkonu práce od konce roku 2016.

Je možno zachytit, že i v této věznici je snaha o to, aby odsouzené měly pracovní uplatnění. V případě pracovně nezařazených vězenkyň se jedná o situace zdravotní nezpůsobilosti nebo situace, kdy nejsou pracovně zařazeny spíše svojí vlastní vinou.

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

Z celkového počtu, tedy z 50 respondentek 28 z nich uvedlo, že jsou momentálně do výkonu práce zařazeny a 22 respondentek uvedlo, že do výkonu práce zařazeny nejsou. Nejčastějším důvodem, proč zařazeny nejsou, je, že nemají ukončená všechna soudní řízení – 6 respondentek takto odpovědělo, anebo to, že ve věznici není práce – takto odpovědělo 7 respondentek. Dalšími méně uvedenými důvody byly zdravotní nebo vyřazení z důvodu délky trestu.

Co se týká pracovně zařazených odsouzených žen, největší pracovní zastoupení mají na pozici operátorky ve výrobě. Celkem 21 respondentek uvedlo tuto pracovní pozici. Jako další pracovní pozice byly uváděny například kadeřnice, knihovnice, zdravotní údržbářka, práce v kuchyni nebo v prádelně.

Bylo možno zjistit z odpovědí odsouzených, že zde existují dvě společnosti, které poskytují práci odsouzeným v této věznici. Nejčastěji zmiňovanou je společnost Toyoda Gosei Czech a společnost Triton, která dle věznice Nové Sedlo (2017b) dodává práci odsouzeným v prádelně. Dalšími společnostmi, které s věznicí dle stejného zdroje spolupracují, jsou

například ROTO Pramic, kde je náplní práce potisk porcelánových víček, šálků a podšálků nebo společnost Tenebris, kde je náplní práce odsouzených žen obsívání volantů osobních vozů.

I přes spolupráci se soukromými subjekty není možno přehlednout, že v této věznici je málo pracovního obsazení. Kdy významným důvodem jejich nezařazením je to, že není dostatek pracovních míst.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy

Z celkového počtu, tedy z 18 respondentek 15 z nich uvedlo, že jsou momentálně do výkonu práce zařazeny. 2 z těchto respondentek nejsou zařazeny z důvodu, že jsou v nástupním oddělení. Vzniká se zde pravděpodobnost, že po přeložení budou do práce zařazeny. 1 z těchto respondentek uvedla, že není zařazena z důvodu invalidního důchodu.

Vazební věznice Praha Ruzyně (2020c) uvádí, že: „v rámci evidence zaměstnávání vězňenských osob se promítají i osoby, které jsou z povinnosti pracovat vyňaty, protože nejsou ze zdravotních, bezpečnostních nebo právních důvodů pro pracovní zařazení způsobilé. Další jsou pak ty, pro které není možné najít vhodné pracovní uplatnění, protože před výkonem trestu nikdy nepracovaly, nemají pracovní návyky a zpravidla dlouhodobě užívaly drogy.“

Co se týká pracovních zařazených odsouzených žen, nejvíce odsouzených pracuje v balírně – 4 respondentky nebo v prádelně – 3 respondentky. Dále byly uváděny například dělnické práce, údržbářské práce, práce v tiskárně, nebo v knihovně.

I v tomto případě bylo možno pochytit z odpovědí odsouzených konkrétní společnosti, u kterých jsou zaměstnány. Jenou z nich je společnost Balino nebo společnost Wet Wipes International.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy

Z celkového počtu, tedy z 30 respondentek 28 z nich uvedlo, že jsou momentálně do výkonu práce zařazeny a pouhé 2 respondentky uvedly, že nejsou.

Pro objekt Řepy je výhodou pro poskytování práce to, že jak uvádí Vazební věznice Praha Ruzyně (2020b), je umístěn v Domě sv. Karla Boromejského, který poskytuje dlouhodobou péči pro nemocné staré seniory, a odsouzené ženy zde nacházejí pracovní příležitosti přímo v domě.

Odsouzené ženy zde nejčastěji pracují na pozicích ošetrovatelky/sanitářky – 9 respondentek takto odpovědělo a úklidových prací v Domě sv. Karla Boromejského – takto odpovědělo také 9 respondentek. Dále byly uváděny například venkovní úklidové práce, žehlení prádla nebo pomocná síla v kuchyni. Mimo pracovní možnosti v Domě sv. Karla Boromejského odsouzené uváděly i jiné společnosti, u kterých jsou zaměstnané. Jednou z nich je například společnost Lahůdky Palma, kde je pracovní náplní výroba lahůdek. Další je Úřad městské části Praha 17, kde odsouzené vykonávají úklidové služby.

V obou objektech pražské věznice Ruzyně mají práci přes 83 % respondentek. Situace pracovního nasazení je zde velmi pozitivní a je možno zachytit, že v obou objektech je snaha o to, aby odsouzené ženy měly pracovní uplatnění.

Otázka 4 V případě, že jste pracovní zařazena, jaká je Vaše měsíční finanční odměna za vykonanou práci?

Cílem této otázky bylo zjistit, jaký mají pracovní zařazené odsouzené ženy měsíční výdělek za vykonanou práci. Zda se tento výdělek shoduje se základní složkou odměny, která je rozdělena do 4 skupin dle kvalifikace. Výsledky průzkumu otázky je možno zaznamenat v Tabulce 4.

Výše těchto základních složek odměny mohou být dle Vazební věznice a ÚPVZD Brno (2019) ještě navýšeny o různé bonusy, např. u těžce pracujících, pracujících v extrémním chladu či teple apod.

Tabulka 4 Výše měsíční finanční odměny za vykonanou práci u pracovně zařazených žen

Odpovědi	Světlá nad Sázavou	Opava	Nové Sedlo objekt Drahonice	Praha Ruzyně objekt Velké Přílepy	Praha Ruzyně objekt Řepy
1. skupina – 5 500 Kč	8	16	22	10	17
2. skupina – 8 250 Kč	0	2	0	0	1
3. skupina – 11 000 Kč	0	0	0	0	0
4. skupina – 13 750 Kč	0	0	0	0	0

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky jednotlivých věznic zachyceny v Tabulce 4 jsou následující:

Věznice Světlá nad Sázavou

Celkem 8, tedy 17 % respondentek, pracujících jako dělnice, skladnice nebo pomocná síla v kuchyni uvedlo, že jejich výše odměny činí 5 500 Kč. Spadají tedy přesně do 1. skupiny základní složky měsíční odměny. Odměna 9 respondentek, pracujících jako dělnice nebo operátorky u soukromých subjektů, činí 6 500 Kč. Odměna 12 respondentek, pracujících jako dělnice u soukromých subjektů, činí 6 000 Kč. Zbylým 14 respondentkám, které vyšší odměny uvedly, vychází od 3 495 Kč po 5 800 Kč.

Je možno postřehnout, že vyšší finanční odměny 1. skupiny základní složky přesáhne 51 % odsouzených pracujících respondentek. Dále je možno zachytit, že na vyšší finanční odměny 1. skupiny základní složky nedosáhne 23,4 % pracujících respondentek. Dále je možno zachytit, že na 2. až 4. skupinu nedosáhne ani jedna z pracovně zařazených respondentek.

Věznice Opava

Celkem 16, tedy 66,6 % respondentek pracujících jako šičky, v prádelně nebo v kuchyni uvedlo, že jejich výše odměny činí 5 500 Kč.

1 odsouzené pracující v prádelně vychází 4 500 Kč, 4 odsouzené pracující jako šičky nebo v prádelně mají 4 000 Kč a 1 odsouzená pracující také na pozici šičky má 2 458 Kč. 2 odsouzeným vychází 8 500 Kč – spadají tedy přesně do 2. skupiny základní složky.

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

Celkem 21 respondentek pracujících jako operátorky u soukromého subjektu Toyoda Gosei Czech a 1 respondentka pracující v knihovně uvedly, že jejich výše odměny činí 5 500 Kč. Finanční odměna 5 odsouzených žen se pohybuje od 1 700 Kč po 4 500 Kč. Nedosáhnou tedy ani na 1. skupinu základní složky měsíční odměny.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy

Celkem 10, tedy 66,6 % respondentek, pracujících u soukromých subjektů jako baličky, údržbářky nebo dělnice uvedly, že jejich výše odměny činí 5 500 Kč.

Finanční odměna 3 respondentek se pohybuje od 3 000 Kč po 4 000 Kč. Nedosáhnou tedy ani na 1. skupinu základní složky měsíční odměny.

Je možno zachytit, že u této věznice ani jedna respondentka nepřesáhne ani 1. skupinu základní složky měsíční odměny, ani nedosáhne na jinou vyšší skupinu.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy

Celkem 17, tedy 60,7 % respondentek pracujících jako ošetřovatelky, uklízečky nebo jako pomocná síla v kuchyni v Domě sv. Karla Boromejského uvedly, že jejich výše odměny činí 5 500 Kč. Spadají tedy do 1. skupiny základní složky měsíční odměny.

Finanční odměna 4 respondentek se pohybuje od 2 395 Kč po 5 000 Kč. Nedosáhnou tedy ani na 1. skupinu základní složky měsíční odměny.

5 odsouzených pracujících na pozici sanitářky mají dokonce od 5 700 Kč do 8 200 Kč, tedy více, než určuje 1. skupina základní složky.

U této věznice je možno si všimnout, že z celkového množství pracujících respondentek 14,2 % nedosáhne ani na 1. skupinu základní složky, ale 7,1 % přesahují tuto skupinu, a dokonce 10,7 % se výrazně přibližuje 2. skupině základní složky.

Otázka 5 V případě, že jste pracovně zařazena, kolik Vám ze získané odměny zbyde pro Vaše osobní potřeby?

Cílem této otázky bylo zjistit, kolik pracovně zařazeným odsouzeným ženám zůstává z měsíčního finančního výdělku za vykonanou práci pro jejich vlastní potřeby. Dá se předpokládat, že zůstatek jednotlivých odsouzených žen bude záviset na jejich situacích ve vztahu k případným exekucím, nesplaceným půjčkám, výživnému pro nezaopatřené děti a jiným pohledávkám a povinnostem, které mají odsouzené mimo vězeňské zařízení. Což potvrzuje i Vazební věznice České Budějovice (2020), která dodává, že kromě srážek na finanční povinnosti mimo vězeňské zařízení se odsouzeným strhává 32 % na úhradu nákladů výkonu trestu (maximální měsíční srážka však nesmí přesáhnout 1 500 Kč), což se strhává z čisté pracovní odměny. Dále: „ze 100 % hrubé pracovní odměny je odváděno 6,5 % na sociální pojištění + 4,5 % na zdravotní pojištění, zůstatek a daň ze mzdy (15 % ze superhrubé mzdy – sleva na dani), zůstatek = čistá pracovní odměna.“ Po všech těchto srážkách bude odsouzené vypočtena finanční odměna pro její vlastní potřeby.

Ve věznici Světlá nad Sázavou bylo zjištěno, že 23, tedy 48,9 % respondentkám zbyde pro jejich vlastní potřeby od 650 Kč až 750 Kč. 12 respondentek uvedlo, že jim zůstává 800 Kč až 860 Kč a 5 respondentek uvedlo, že jim vychází 900 Kč až 1 200 Kč. Dále 3 respondentky uvedly, že jim zbyde 500 Kč až 600 Kč a 2 respondentkám zbyde dokonce pouhých 300 Kč až 400 Kč. 2 respondentky uvedly, že jim žádné finanční odměna nezbyde, jelikož pracují brigádně.

Ve věznici Opava bylo zjištěno, že 13, tedy 54,1 % respondentkám zbyde pro jejich vlastní potřeby od 750 Kč až 850 Kč. Dalších 8 respondentek uvedlo, že jim zbyde 600 Kč až 700 Kč a 2 respondentkám zbyde dokonce 1 000 Kč až 1 200 Kč.

V objektu Drahonice ve věznici Nové Sedlo se výše odměny u 12, tedy 42,8 % respondentek pohybuje kolem 600 Kč až 700 Kč. Celkem 5 respondentek uvedlo, že jejich výše odměny činí 710 Kč až 800 Kč. 3 respondentkám pro jejich vlastní potřebu zůstává 500 Kč až 600 Kč a 3 respondentkám zůstává pouze 160 Kč až 300 Kč. 2 respondentky dokonce uvedly, že nevědí výši finančních prostředků z měsíční odměny, která jim zbyde.

V objektu Velké Přílepy se výše odměny nejčastěji pohybuje v rozmezí 500 Kč až 600 Kč. Takto odpovědělo 5 respondentek. 7 respondentkám zbyde od 700 Kč do 900 Kč. 1 respondentka výši odměny neuvedla. 1 respondentka uvedla, že její finanční odměna je nulová, jelikož je pracovně zařazena v rámci vnitřního režimu a dle Věznice Hradec Králové (2019a) se na tuto činnost, která je nezbytná k zajištění každodenního provozu věznice žádná finanční odměna nevztahuje.

V objektu Řepy 9 respondentkám, tedy 30 % vychází od 400 Kč do 500 Kč. 8 respondentkám vychází 600 Kč až 700 Kč. 5 respondentkám vychází 750 Kč až 800 Kč. 4 respondentkám zůstává pro vlastní potřeby dokonce 900 Kč až 1 000 Kč.

Po prozkoumání jednotlivých vězeňských zařízení bylo možno zachytit, že odměna, která odsouzeným ženám zbyde pro jejich vlastní potřeby, se v průměru pohybuje nejčastěji mezi 600 Kč až 700 Kč. 1 000 Kč a více zůstává pouze minimálnímu množství z nich.

Otázka 6 Kdybyste si mohla určit, měla byste ve vězení zájem o:

Cílem této otázky bylo zjistit, o jaký druh práce mají odsouzené ženy největší zájem a v případě, že by mohly o jeho výběru samy rozhodovat, jaký z druhů, které Tabulka 5 vyznačuje, by si vybraly. V případě výběru těžší manuální práce (např. pásová výroba, kompletace výrobků, modelování na zakázku atd.) a lehčí manuální práce (např. třídění odpadu, úklidové práce, pomocná práce v kuchyni atd.) byly respondentky požádány o specifikaci konkrétní pracovní činnosti, kterou by preferovaly.

Tabulka 5 Preferování druhu práce ze strany odsouzených žen

Odpovědi	Světlá nad Sázavou	Opava	Nové Sedlo objekt Drahonice	Praha Ruzyně objekt Velké Přílepy	Praha Ruzyně objekt Řepy
těžší manuální práce	4 = 8,5 %	0	8 = 16 %	0	1 = 3,3 %
lehčí manuální práce	2 = 4,3 %	7 = 24,1 %	3 = 6 %	1 = 5,6 %	6 = 20 %
je mi to jedno, hlavně chci nějakou práci vykonávat	33 = 70,3 %	19 = 65,5 %	31 = 62 %	14 = 77,7 %	15 = 50 %
žádnou, o práci nemám zájem	0	0	0	0	0
vlastní odpověď	7 = 14,9 %	3 = 10,4 %	8 = 16 %	3 = 16,7 %	8 = 26,7 %

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky jednotlivých věznic zachyceny v Tabulce 5 jsou následující:

Věznice Světlá nad Sázavou

V této věznici převážná část respondentek uvedla, že jim nezáleží na typu práce, prioritou pro ně je, že mají možnost nějakou práci vykonávat. 4 respondentky preferují těžší manuální práci – kompletaci a modelování nebo pásovou výrobu. 2 respondentky by preferovaly lehčí manuální práci – úklidové práce nebo pomocné práce v kuchyni. 7 respondentek uvedlo, že jsou spokojené se svojí aktuální prací (3 z nich pracují jako dělnice, 2 na call centru, 2 na úklidových pracích a 1 ve skladu a v kuchyni).

Věznice Opava

I zde většina z nich uvedla, že je jim jedno, jakou práci budou vykonávat, hlavně, že budou nějakou mít. Tuto variantu zvolilo 19 respondentek, což je z celkového počtu respondentek u dané věznice 65,5 %. 7 respondentek preferují lehčí manuální práci. Pouze 3 z nich specifikovaly konkrétní výkon práce, kdy u všech se jedná o úklidové práce. 3 respondentky uvedly vlastní odpověď, kdy 2 z nich specifikovaly, že jsou spokojené na současném pracovišti (pomocná síla v kuchyni a šička) a 1 respondentka uvedla, že by preferovala pracovat ve svém

oboru (zdravotní sestra), což v dané věznici není možno, ale v objektu Řepy ruzyňské věznice by to možné bylo.

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

Celkem 31 respondentek, což je z celkového množství 62 % nevybírají konkrétní práci, ale jsou rády za každou možnost pracovat. 8 respondentek uvedlo, že preferují těžší manuální práci a 4 z nich uvedly, že konkrétně preferují pásovou výrobu a 1 preferuje balení součástek nebo potravin. Zbylé 3 svůj výběr neokomentovaly. 3 respondenty preferují spíše lehčí manuální práci – 2 z nich preferují úklidové práce a 1 pomocné práce v kuchyni. 8 respondentek odpovědělo vlastními slovy, kdy 5 z těchto respondentek jsou se svojí prací spokojeny (vykonávají dělnické práce), 2 respondenty uvedly, že by chtěly hlavně lépe placenou práci a 1 respondentka uvedla, že jí jde hlavně o to, aby svojí práci mohla vykonávat s ohledem na její věk.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy

Stejně jako u předešlých věznic i zde převážná část respondentek uvedla, že jim nezáleží, jaký druh práce budou vykonávat, ale hlavní je, aby nějakou práci měly. Celkem 14 respondentek takto odpovědělo, což činí 77,7 %. 1 respondentka dává přednost spíše lehčí práci, a to konkrétně práci v kuchyni a 3 respondenty odpověděly vlastními slovy, kdy dvě jsou spokojené tam, kde jsou (práce v tiskárně a balička) a 1 respondentka uvedla, že dává přednost práci, která jí umožní osobní rozvoj.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy

Celkem 15 respondentek, tedy 50 % uvedlo, že je jim jedno, kde budou pracovat, hlavní pro ně je, aby nějakou práci odváděly. 1 respondentka uvedla, že preferuje těžší manuální práci, konkrétně pásovou výrobu s masnými produkty. 6 respondentek preferuje spíše lehčí manuální práci jako úklidové práce, práci v logistice a skladu nebo výpomoc v kuchyni. 8 respondentek uvedly vlastní odpověď, kdy 6 z nich uvedlo, že jsou spokojené na pozici, kterou v současnosti zastávají (4 z nich pracují jako ošetřovatelky a 2 vykonávají úklidové práce) a 1 z těchto 8 respondentek uvedla, že bude vykonávat jakoukoli práci, jen nechce pracovat na LDN.

Velmi pozitivním zjištěním je, že ani jedna z respondentek nevolila variantu, že o práci nemá zájem. Z celkového množství respondentek, tedy ze 174 jich 113 uvedlo, že preferují jakoukoliv práci, hlavně že nějakou budou vykonávat, což tvoří 64,9 %. Dokonce i respondenty, které nejsou momentálně do práce zařazeny, mají jasno v tom, co by v případě pracovního zařazení chtěly vykonávat. Jejich zájem o práci se jeví jako pozitivní i pro jejich adaptaci do života po propuštění. Je možno předpokládat, že po propuštění budou odsouzené ženy hledat tu práci, která by je naplňovala nebo která je naplňovala ve výkonu trestu a chtějí v ní pokračovat.

Otázka 7 Kdybyste si mohla určit, jaký typ pracoviště byste preferovala? Odůvodněte prosím svůj výběr.

Cílem této otázky bylo zjistit, jaký typ pracoviště odsouzené ženy nejvíce preferují pro výkon práce a proč jim zrovna vybraný typ pracoviště vyhovuje. Výsledky průzkumu otázky je možno zachytit v Tabulce 6.

Tabulka 6 Preferování typu pracoviště ze strany odsouzených žen

Odpovědi	Světlá nad Sázavou	Opava	Nové Sedlo objekt Drahonice	Praha Ruzyně objekt Velké Přílepy	Praha Ruzyně objekt Řepy
vnitřní provoz (např. úklid dílny, výpomoc v kuchyni atd.)	8 = 17,1 %	6 = 20,7 %	4 = 8 %	0	2 = 6,6 %
vnitřní pracoviště (např. výroba, kompletace, modelování atd.)	0	0	1 = 2 %	0	2 = 6,6 %
vnější pracoviště střežené	5 = 10,6 %	2 = 6,9 %	1 = 2 %	0	2 = 6,6 %
volné pracoviště nestřežené	31 = 66 %	18 = 62 %	43 = 86 %	13 = 72,2 %	21 = 70 %
vlastní odpověď	3 = 6,3 %	3 = 10,4 %	1 = 2 %	5 = 27,8 %	3 = 10 %

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky jednotlivých věznic zachyceny v Tabulce 6 jsou následující:

Věznice Světlá nad Sázavou

Z celkového počtu 47 respondentek 8 z nich preferuje vnitřní provoz. Nejčastějším důvodem výběru tohoto typu pracoviště je, že se jedná o práci bez směn, nejsou tam přechody/přejezdy na pracoviště a odsouzené mají více volného času pro své aktivity.

Vnitřní pracoviště nezvolila ani jedna z respondentek. Vnější pracoviště střežené zvolilo 5 respondentek, kdy 3 uvedly, že takto volí z důvodu vyššího finančního ohodnocení, pocitu částečné volnosti a z důvodu, že kdyby se na pracovišti vyskytnul problém, mají se na koho obrátit.

3 respondentky uvedly vlastní odpověď. 1 z nich uvedla, že je spokojená tam, kde je (vnitřní režie), další respondentka uvedla, že by byla ráda za jakoukoli práci a poslední respondentka uvedla, že z důvodu bezpečnosti si každý projde nejdříve vnitřním a pak vnějším pracovištěm, a že s tímto postupem absolutně souhlasí.

Zbýlých 31 respondentek zvolilo volné pracoviště nestřežené, kdy nejčastějším odůvodněním bylo, že by měly možnost kontaktu s vnějším světem a rodinou, měly by lepší pocit z toho, že nejsou pod neustálým dohledem a měly by každodenní možnost vyjet mimo areál věznice a změnit prostředí, což by posílilo jejich psychickou stránku. 18 z těchto respondentek svůj výběr neokomentovalo.

Věznice Opava

6 respondentek by preferovalo vnitřní provoz. 2 z nich svůj výběr odůvodnily – první ráda uklízí a vaří a druhá již od začátku výkonu trestu pracuje ve vnitřním provozu v prádelně a v kuchyni, což jí vyhovuje.

Ani jedna z respondentek nepreferuje vnitřní pracoviště, což jsou dle Věznice Oráčov (2020) pracovní příležitosti sjednávány prostřednictvím hospodářské činnosti, na základě smlouvy s různými subjekty, které jsou směřovány pro vězněné osoby na vnitřním teritoriu věznice.

2 respondentky uvedly, že by preferovaly vnější střežené pracoviště – první kvůli čerstvému vzduchu a druhá ví, že potřebuje být stále pod dohledem.

3 odsouzené ženy uvedly, že jsou rády tam, kde jsou (společnost Conrop, v prádelně).

Značnou převahu má volné pracoviště nestřežené. Tento typ pracoviště by preferovalo celkem 18 respondentek, tedy 62 %, protože by chtěly dokázat svoji spolehlivost, cítit se jistěji bez dozoru, mít více prostoru pro rozvíjení se atd.

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

Vnitřní provoz preferují 4 respondentky s tím, že pouze 2 z nich odůvodnily svůj výběr – jedné nevyhovuje pásová výroba a druhá má ráda práci v kuchyni. 1 respondentka preferuje vnitřní pracoviště, protože jí baví vyrábět něco nového. 1 respondentka preferuje vnější pracoviště střežené, protože by chtěla pracovat mimo vnitřní prostory věznice. 1 respondentka uvedla, že by chtěla pracovat u konkrétního soukromého subjektu Toyoda Gosei Czech, u kterého v minulosti pracovala.

43 respondentek preferují volné pracoviště nestřežené, aby mohly dokázat svoji spolehlivost, cítit se jako civilní člověk, udržovat kontakt s lidmi na svobodě a komunikovat o normálních záležitostech.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy

V této věznici ani jedna z respondentek neuvedla konkrétně tyto typy pracovišť: vnitřní provoz, vnitřní pracoviště, vnější pracoviště střežené, ale 3 respondentky prostřednictvím vlastní odpovědi uvedly, že jim na typu pracoviště nezáleží a preferují jakýkoliv. 2 respondentky uvedly, že jsou spokojené tam, kde jsou. Obě dvě jsou na pozici baličky u soukromých subjektů, z čehož vzniká pravděpodobnost, že by preferovaly volné pracoviště nestřežené.

Zbytek respondentek preferují volné pracoviště nestřežené. 10 z těchto respondentek svůj výběr neodůvodnily a zbylé 3 uvedly, že tento typ pracoviště preferují z důvodu výhody venkovních vycházek, kdy nemusí tak trávit tolik času ve věznici a rychleji trest utíká. Další výhodou je, že jsou kontrolovány pouze vedoucím směny, a ne vězeňským zaměstnancem, což jim je příjemnější.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy

2 respondenty volily vnitřní provoz. 2 respondentky volily vnitřní pracoviště. 2 respondentky zvolily vnější pracoviště střežené, protože tento typ pracoviště aktuálně mají a vyhovuje jim. 3 respondentky preferují jakýkoliv typ a 1 respondentka uvedla, že by preferovala práci s dětmi, jelikož tuto práci vykonávala před nástupem trestu. Práci zahrnující přímý kontakt s dětmi vězeňská zařízení nenabízí, ale dle Reflexu (2019) se v mnoha věznicích pořádají projekty například pro děti z dětských domovů nebo pro mateřské školky, kam se mohou odsouzení zapojovat například při pečení vánočních perníčků, výrobě dřevěných hraček a didaktických pomůcek či dekorativních předmětů s pohádkovými náměty apod.

I v této věznici však převažují odsouzené, které preferují volné pracoviště nestřežené, a to z důvodu možnosti samostatnosti a lepšího pocitu z nacházení se mezi civilními zaměstnanci, z důvodu získání větší důvěry, získání integrace na trhu práce a lepšího začlenění se do běžného života po výkonu trestu, z důvodu psychologického uvolnění atd.

Je možno zachytit, že ze všech vězeňských zařízení odsouzené ženy primárně preferují volné pracoviště nestřežené, a to celkem 72,41 % z nich. Hlavními důvody je, že v takovém prostředí se cítí psychicky lépe a mají možnost se cítit více jako civilní lidé než jako vězenkyně. Reálný fakt to sice nezmění, ale pro psychologické uvolnění má tento pocit pro odsouzené ženy významný vliv. Zajímavostí je, že na tuto otázku odpověděl plný počet respondentek včetně těch, které do výkonu práce v danou chvíli zařazeny ani nejsou.

Otázka 8 Jak hodnotíte pracoviště, na kterém pracujete?

Cílem této otázky bylo zjistit, jak pracovně zařazené odsouzené ženy hodnotí jejich aktuální pracoviště. Za pomoci polootevřené otázky bylo možno zjistit, zda jsou se svým aktuálním pracovištěm spokojeny či nikoliv a v případě, že pracují na jiném pracovišti, než chtěly, dostaly prostor pro specifikování, z jakého důvodu se tak děje, a kde by eventuálně pracovat chtěly. Pro pracovně nezařazené odsouzené ženy se v dané otázce nabízejí odpovědi s důvody jejich pracovního nezařazení. Případně zde byla jak pro pracovně zařazené, tak pro pracovně nezařazené odsouzené ženy možnost vlastní odpovědi. Výsledky průzkumu této otázky zachycuje Tabulka 7.

Tabulka 7 Hodnocení aktuálního pracoviště

Odpovědi	Světlá nad Sázavou	Opava	Nové Sedlo objekt Drahonice	Praha Ruzyně objekt Velké Přílepy	Praha Ruzyně objekt Řepy
pracuji na pracovišti, na kterém jsem chtěla pracovat	40	18	27	12	24
pracuji na jiném pracovišti, než jsem chtěla pracovat	6	6	1	3	4
nepracuji z důvodu, že je nedostatek práce	0	2	14	0	0
nepracuji z důvodu, že o práci nemám zájem	0	0	6	0	0
vlastní odpověď	1	2	2	3	2

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky jednotlivých věznic zachyceny v Tabulce 7 jsou následující:

Věznice Světlá nad Sázavou

V této věznici jsou, jak bylo v otázce 3 zjištěno, pracovně zařazené všechny respondentky. 40 z nich, tedy 85,1 % uvedlo, že vykonávají práci na pracovišti, na které chtěly být přiřazeny a jsou tedy spokojeny. 6 respondentek, tedy 12,8 % uvedlo, že pracují na jiném pracovišti, než na kterém pracovat chtěly. U 2 respondentek se tak děje z důvodu přiřazení práce ze strany věznice, kdy na výběr neměly. 1 respondentka pracuje na jiném pracovišti, než by chtěla z důvodu zdravotního omezení. Zbylé 2 respondentky důvod neuvedly. 1 respondentka uvedla, že momentálně čeká na přeřazení na venkovní pracoviště, kam si přála být zařazena.

Věznice Opava

Ve věznici Opava je celkem 18 odsouzených žen, tedy 64,2 % těch, které pracují na pracovišti, na které chtěly být zařazeny a 6 odsouzených žen, tedy 21,4 % těch, které naopak nepracují na pracovišti, na které chtěly být zařazeny. 1 z nich uvedla, že by chtěla pracovat jako “textilářka“, ale ze zdravotního důvodu to možné není. 1 z nich by chtěla pracovat v kuchyni, ale neprošla přijímacími testy. 1 odsouzené nebyl poskytnut prostor pro výběr práce. 2 respondentky uvedly, že pracují na jiném pracovišti ze zdravotních důvodů, ale neuvedly, jakou pozici by preferovaly.

V dané věznici je 5 odsouzených žen, které pracovní zařazeny nejsou. 1 z nich uvedla, že nepracuje z důvodu, že je nedostatek lehčí práce na zkrácený úvazek, kterou by při jejím invalidním důchodu mohla vykonávat. 1 uvedla, že by chtěla být zaměstnaná jako šička ve společnosti Conrop, ale tam není dostatečná kapacita pracovních míst, a nemají o ní, jako o odsouzenou s doživotním trestem zájem. 1 uvedla, že momentálně čeká na novou práci. 1 nepracuje z důvodu, že byla vyřazena kvůli svému chování, ale pracovala jako třídička odpadu a s prací byla spokojena. 1 z těchto respondentek neuvedly žádnou odpověď na položenou otázku.

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

V této věznici pracuje 27 z 28 pracovní zařazených odsouzených žen na pracovišti, na kterém pracovat chtěly. Tedy 96,4 % těchto žen jsou se zařazením spokojeny. Pouze 1 odsouzená uvedla, že chtěla pracovat na jiném pracovišti, ale nepracuje na něm z důvodu, že by musela být přemístěna na jiné patro, což nechce.

Z 22 pracovní nezařazených odsouzených žen, celkem 14 z nich nepracuje z důvodu, že je ve věznici nedostatek práce, což činí 63,6 %, ale 1 z těchto respondentek uvedla, že již čeká na konkrétní pracovní místo, které se má v nejbližší době uvolnit a 1 z respondentek uvedla, že má v nejbližší době nastoupit do práce, která se momentálně zajišťuje. Z čehož je možno postřehnout, že věznice se snaží otevírat pro odsouzené v tomto ohledu nové možnosti. 6 z nich nepracují z důvodu neukončených soudů. 1 respondentka nepracuje kvůli zdravotnímu stavu. 1 odsouzená byla z pracovní činnosti vyřazena, jelikož spadá jako jediná ze všech odsouzených žen v této věznici pod dozor, kdy se v tomto stupni ostrahy mohou dle vazební věznice Hradec Králové (2019a) odsouzení pohybovat i na venkovních pracovištích zpravidla pod dozorem zaměstnance VS ČR. Objekt Drahonice je ale dle Věznice Nové Sedlo (2019) členěn na oddělení s ostrahou se středním a vysokým stupněm zabezpečení, kdy v tomto případě odsouzení zpravidla pracují na pracovištích uvnitř věznice. Je tedy pravděpodobné, že kvůli jediné odsouzené s jiným typem ostrahy nebudou přijímána výjimečná opatření.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy

Z celkového počtu respondentek, které jsou v dané věznici pracovní zařazeny, je 12, tedy 80 % těch, které jsou s pracovištěm, na kterém pracují spokojeny. 3 respondentky uvedly, že nepracují tam, kde chtěly z důvodu nedostatku pracovních míst (chtěly pracovat v prádelně, kuchyni, na venkovním pracovišti.)

Co se týká nezaměstnaných odsouzených žen, 2 z nich jsou nezaměstnány z důvodu, že jsou na nástupním oddělení, pravděpodobně tedy budou do práce zařazeny a 1 je v invalidním důchodu.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy

V této věznici je celkem 24, tedy 80 % respondentek, které jsou s přidělením pracoviště spokojeny a pracují tam, kde chtěly. 4 respondentky uvedly, že nejsou zařazeny tam, kam chtěly. Z těchto 4 respondentek by 2 chtěly pracovat jako ošetřovatelky, kdy 1 z nich neuvedly důvod, proč není, ale druhá uvedla, že nemůže být naočkováána, a proto nemůže vykonávat funkci ošetřovatelky. Další respondentka z těchto 4 uvedla, že by chtěla pracovat v kuchyni, ale

ze zdravotního důvodu nemůže a podlesní respondentka uvedla, že z důvodu délky trestu (11 let) nemůže být zařazena na pracoviště, na které by chtěla. Konkrétní pracoviště však nevedla.

Co se týká pracovně nezařazených respondentek, jsou pouze 2 – první z nich je nezařazena z důvodu, že je v nástupním oddělení a druhá je nezařazena z důvodu důchodového věku.

Je možno zachytit, že z celkového množství pracovně zařazených respondentek je se svým pracovištěm spokojeno 85,2 % z nich. Těchto 121 respondentek pracují na pracovištích, na kterých pracovat chtěly. Jistě na tento výsledek bude mít významný vliv i fakt, který vyšel v otázce 6, kdy bylo zjištěno, že 64,9 % respondentkám, včetně pracovně nezařazených, je jedno, jakou práci budou vykonávat, hlavně, že nějakou vykonávají. Pravděpodobně i to má vliv na výsledek, kdy převážné množství respondentek jsou se svojí prací a pracovištěm spokojeny.

Otázka 9 Jaké jsou pro Vás hlavní motivační faktory pro výkon práce ve vězení?

Cílem této otázky bylo zjistit motivační faktory pro pracovně zařazené ženy pro výkon práce. V dané otázce byly respondentky požádány o svojí vlastní odpověď bez možnosti výběru, kdy každá jednotlivě mohla motivační faktory uvést. Zajímavým zjištěním bylo, že odpovídaly i respondentky, které do pracovní činnosti zařazeny nejsou. V mnoha případech respondentky uvedly více motivačních faktorů, kdy nejčastěji uváděnými byly následující dva.

Je možno se shodnout na společném výsledku ze všech sledovaných věznic, kdy hlavním motivačním faktorem je finanční odměna, která je z části použita na kapesné a úložné, a z části na splácení dluhů odsouzených, splácení alimentů a jiných finančních závazků, na což navazuje i další častá odpověď, že odsouzené ženy nemusí tolik finančně zatěžovat rodinu. Dalším významným motivačním faktorem na podobné úrovni jako finanční odměna je zabití volného času. Toto jsou dva nejčastěji zmíněné motivační faktory, které jsou pohonem pro 114 respondentek. Pro 94,2 % respondentek ze všech sledovaných věznic je hlavním motivačním faktorem finanční odměna a pro 69,4 % respondentek je to zabití volného času, s tím, že 63,6 % z těchto respondentek uvedly oba tyto motivační faktory, tedy oba jsou pro ně významným motivátorem pro výkon práce ve vězení.

Jako další motivační faktory ve výkonu práce vidí odsouzené v tom, že neztrácejí pracovní návyky a připravují se na civilní život po vězení, kde je práce běžnou činností lidí. Některé také vidí motivaci v tom, že se mohou nacházet mimo vězeňské prostředí, seberealizovat se a naučit se novým znalostem a mít dobrý pocit z toho, že se cítí nápomocny, což jim pomáhá po psychické stránce. Jako motivační faktor byla uváděna i náplň práce, která odsouzené baví. Dalším motivačním faktorem je pro odsouzené dostávat motivační balíčky, což jsou dle Věznic Kuřim (2018) balíčky, které by měly pozitivně ohodnotit snahu odsouzených.

Otázka 10 Jak hodnotíte pracovní možnosti ve výkonu trestu odnětí svobody?

Položením této otázky bylo zjištěno, jak odsouzené ženy hodnotí pracovní možnosti ve výkonu trestu a v případě, že jim v některých konkrétních sférách chybí, doplnit, kde přesně. Zároveň zde měly odsouzené ženy možnost vlastní odpovědi, kde měly prostor ke specifikování, v čem by viděly v tomto ohledu prostor pro zlepšení. Výsledky z průzkumu této otázky zachycuje následující Tabulka 8.

Tabulka 8 Hodnocení pracovních možností ve výkonu trestu ze strany odsouzených žen

Odpovědi	Světlá nad Sázavou	Opava	Nové Sedlo objekt Drahonice	Praha Ruzyně objekt Velké Přílepy	Praha Ruzyně objekt Řepy
pracovních možností je ve výkonu trestu dostatek a kdo z odsouzených pracovat chce, práci vždy najde	46 = 97,9 %	15 = 53,6 %	10 = 20 %	17 = 94,4 %	20 = 68,9 %
pracovních možností není ve výkonu trestu dostatek	1 = 2,1 %	9 = 32,2 %	35 = 70 %	0	5 = 17,3 %
pracovních možností je dostatek, ale v některých odvětvích pracovní možnosti chybí	0	4 = 14,2 %	1 = 2 %	1 = 5,6 %	4 = 13,8 %

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledky jednotlivých věznic zachyceny v Tabulce 8 jsou následující:

Věznice Světlá nad Sázavou

Zde pouze 1 respondentka uvedla, že je dle jejího názoru v dané věznici málo pracovních možností. Paradoxem je, že v této věznici jsou zaměstnány všechny respondentky, včetně právě této jedné.

Věznice Opava

Polovina z celkového množství respondentek uvedla, že pracovních míst je dostatek. 9 respondentek uvedlo, že pracovních míst dle jejich názoru dostatek není. 4 respondentky uvedly, že pracovních možností je sice dostatek, ale konkrétně v oddělení D a v kuchyni těchto možností není dostatek. Dále je údajně málo lehčí fyzické práce a práce v textilní sféře, což je dle respondentek zapříčiněno tím, že je nedostatek vnitřních prostorů ve věznici než tím, že by nebyly pracovní možnosti. 1 respondentka se k dané otázce vůbec nevyjádřila.

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

70 % respondentek uvedlo, že ve věznici není dostatek pracovních možností. Zajímavostí je, že tento procentuální výsledek se skládá z 18 respondentek, které v aktuální době pracovně

zařazeny jsou a dalších 17 pochopitelně z pracovně nezařazených respondentek. 1 z nich dokonce uvedla, že je v této věznici kritický nedostatek pracovních možností.

10 respondentek uvedlo, že ve věznici je dostatek práce. 1 respondentka uvedla, že pracovních možností je sice dostatek, ale ne ve všech odvětvích. Konkrétně se však k problematice nevyjádřila a 1 z respondentek se k dané otázce nevyjádřila a 4 respondentky se k dané otázce vůbec nevyjádřily.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy

V této věznici vyšel pozitivní výsledek, kdy ani jedna z respondentek neuvedla, že by pracovních možností v dané věznici byl nedostatek. Dokonce 94,4 % respondentek uvádějí, že je dostatek.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy

V této věznici z celkového množství respondentek uvedlo 68,9 % z nich, že je v dané věznici dostatek pracovních možností. 5 respondentek naopak uvedlo, že zde pracovních možností dostatek není. Paradoxem je, že všechny tyto respondentky jsou však momentálně pracovně zařazeny. 4 respondentky uvedly, že by zvýšily pracovní možnosti administrativních pracovních činností, telefonického marketingu a výzkumu trhu, kde by mohly procvičit své duševní schopnosti, jazykové znalosti a vzdělání. 1 by uvítala více pracovních možností pro odsouzené, které jsou ve starobním nebo invalidním důchodu.

Nejkritičtější stav se zdá být ve věznici Nové Sedlo v objektu Drahonice a naopak nejlépe, co se týká pracovních možností je ve věznici Světlá nad Sázavou, což dokazuje i výsledek z otázky 3.

Otázka 11 Myslíte si, že přistupujete zodpovědně a disciplinovaně k výkonu svojí práce?

Cílem této otázky bylo zjistit, jak pracovně zařazené odsouzené ženy přistupují k výkonu práce. Nebylo předpokládáno, že zde bude vysoké procento respondentek, které odpoví na otázku záporně, ale záměrem bylo zjistit, zda se vůbec nějaká taková respondentka objeví.

Pozitivním výsledkem dané otázky je, že ze 142 pracovně zařazených respondentek 139 uvedlo, že dle jejich názoru k práci přistupují zodpovědně a disciplinovaně. 1 odsouzená si je vědoma, že nepřistupuje k práci disciplinovaně a zodpovědně a 2 odsouzené uvedly, že k práci přistupují zodpovědně a disciplinovaně pouze v případě, že dostanou ze strany vědouceho pozitivní zpětnou vazbu, v opačném případě pocítují, že je zbytečné se snažit.

Je zajímavé, že i zbylých 32 odsouzených žen, které momentálně zařazené nejsou, uvedly, že v k výkonu práce přistupují zodpovědně a disciplinovaně.

Toto zjištění je pozitivní hlavně pro období po výkonu trestu, kdy budou mít respondentky v běžném životě disciplinované pracovní návyky a zodpovědný přístup k výkonu práce, což je jeden z cílů programu zacházení. To potvrzuje i Věznice Plzeň (2019), která uvádí, že práce je nejdůležitějším prostředkem zacházení s odsouzenými, jelikož rozvíjí pracovní návyky, které zvyšují ve značné míře šanci odsouzeného na soběstačný život v souladu se zákonem po propuštění z vězení.

Otázka 12 Jak Vám vyhovují pracovní podmínky při výkonu práce ve vězení?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda odsouzeným ženám vyhovují pracovní podmínky, které jsou ve vězení nastaveny. V případě že jim nevyhovují nebo vyhovují jen částečně, byly respondentky požádány, aby svoji odpověď odůvodnily. Respondentky měly možnost i vlastní odpovědi.

Věznice Světlá nad Sázavou

V této věznici 36 respondentkám pracovní podmínky vyhovují. 6 respondentkám sice vyhovují, ale některé věci by změnily. Konkrétně to, že by zpřístupnily možnost změny práce po určité době, změnu pracovní doby v call centru maximálně do 13 až 14 hodin, výši pracovní odměny, zvýšily by množství práce (tato respondentka pracuje jako dělnice na mycí lince), odstranily by opakované zábrany, které jsou ohrožující na zdraví a životě a změnily by špatně nastavený organizační přístup ze strany věznice.

3 respondentkám podmínky nevyhovují. 2 z nich z důvodu, že pracují povinně i o víkendu což by přivítaly spíše jako dobrovolné rozhodnutí a 1 z důvodu špatně organizovaného příchodu a nástupu na pracoviště.

2 respondentky se k dané otázce vyjádřily vlastními slovy tak, že je potřeba si uvědomit, kde jsou, a proto si nevybírat a nevymýšlet.

Věznice Opava

18 respondentkám pracovní podmínky při výkonu práce vyhovují. Dokonce 2 z nich zatím nejsou pracovníčně zařazeny, ale obě čekají na přeřazení z nástupního oddělení, takže pravděpodobně obě dvě budou mít o pracovní zařazení zájem.

1 respondentce pracovní podmínky nevyhovují, protože se k nim dle jejího názoru zaměstnavatelé nechovají vždy podle pravidel.

6 respondentkám pracovní podmínky sice vyhovují, ale změnily by některá nastavení. Například to, že by zodpovědněji vybíraly odsouzené pro výkon práce, zvýšily by kapesné, změnily by přístup zaměstnavatelů k jejich osobám atd.

4 respondentky dále uváděly vlastními slovy, že by například zajistily více prostoru pro výkon práce, zajistily by na určitých pracovištích klimatizaci, jinde zase ohřívání, zmírnily by fyzicky náročné práce, které jsou až destruktivní na zdraví apod.

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

V dané věznici 30 odsouzených usoudilo, že podmínky pro výkon práce jsou zde vyhovující, přičemž toto množství zahrnuje i 7 odsouzených, které aktuálně pracovníčně zařazeny nejsou.

15 odsouzených uvedlo, že se k dané otázce vyjádřit nemohou, jelikož nejsou momentálně pracovníčně zařazeny.

3 odsouzené uvedly, že jim pracovní podmínky v dané věznici nevyhovují. Zajímavostí je, že důvodem u všech tří je psychicky náročná práce a velký nátlak. Všechny tyto respondentky jsou zaměstnány v call centru jako operátorky. To, že je práce v call centrech velmi náročná je obecně známý fakt, což potvrzuje i teorie Jasného (2010), který uvádí, že práce v call centru může představovat velké množství stresu a emoční zátěže, s nimiž se ne každý operátor dokáže bez problémů vypořádat.

4 odsouzené vlastními slovy specifikovaly, že by uvítaly vyšší plat, delší pracovní dobu (konkrétně u práce údržbářky) a zajistily by větší pracovní prostor pro práci a dostatečné množství pracovních pomůcek (konkrétně u práce kadeřnice).

Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy

11 respondentkám pracovní podmínky vyhovují a pouze 1 respondentce nevyhovují, nicméně se ke svému výběru nevyjádřila. 1 respondentka se k dané otázce nevyjádřila vůbec, a to pravděpodobně z důvodu, že je na invalidním důchodu, tudíž není pracovníčně zařazena a nemá k odpovědi potřebné informace.

3 respondentky uvedly, že jim sice pracovní podmínky vyhovují, ale nastavily by, aby se po nějaké době změnila práce, aby nebyla tak stejnorodá (což uvedla odsouzená pracující v prádelně) a aby byla přestávka dříve, než po 5 hodinách (což uvedly zbylé dvě odsouzené, obě pracující jako baličky).

Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy

22 respondentek uvedly, že jim pracovní podmínky ve vězení vyhovují. 4 respondentky uvedly, že jim podmínky práce sice vyhovují, ale prodloužily by pracovní dobu a lepší finanční ohodnocení (což odpověděly odsouzené na pozici ošetřovatelek). Dále by bylo dle jedné odsouzené vítané brát větší ohledy na věk a zdravotní stav pracujících odsouzených (takto odpověděla odsouzená na pozici pracovní síly v kuchyni).

2 respondentky uvedly, že jim pracovní podmínky nevyhovují, a to konkrétně kvůli krátké pracovní době (sanitářka) a kvůli malé finanční odměně (výrobce lahůdek). 2 respondentky se k dané otázce vůbec nevyjádřily.

V každé z věznic by se našel prostor ke zlepšení. Některé podměty pro zlepšení se prolínají ve všech věznicích, některé jsou naopak problémy vyskytující se v konkrétních z nich. Nicméně by bylo vhodné se podívat alespoň na ty nejzávažnější z nich, které mohou být odstraněny například bez finančních nákladů (přístup k odsouzeným ze strany vězeňského personálu nebo zaměstnavatelů apod.).

Otázka 13 V čem vidíte pozitiva zaměstnávání vězňených osob?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda význam programu zacházení, který je tvořený z určitého důvodu, kdy je cílem zaměstnanců věznice to, aby si odsouzení osvojili maximální množství normálních návyků.

Z celkového množství 174 respondentek, jich 54,5 % mimo jiné uváděly, že jako pozitiva vidí možnost finanční odměny, díky které mohou splácet dluhy. Takto odpovědělo 24 odsouzených žen ze Světlé nad Sázavou, 17 z Opavy, 28 z objektu Drahonice, 9 z objektu Velké Přílepy a 17 z objektu Řepy. Dalšími pozitivy, které odsouzené ženy nejčastěji uváděly, jsou: disciplína; samostatnost; soběstačnost; skromnost; socializace; zachování pracovních návyků a příprava do civilního života; rychlejší průběh času; potřeba víc si vážit věcí kolem sebe; naučit se pracovat; čas mimo vězení a kontakt s civilními lidmi; možnost naučit se novým věcem; zachování sebehodnoty; pomoc věznicí atd.

Je možno z odpovědí respondentek zachytit, že programy zacházení ve věznicích mají významnou roli, která má pro vězně obecně pozitivní přínos. Na příkladu odsouzených žen je možno sledovat, že si opravdu osvojují kladné návyky, které jim po propuštění budou nápomocny při začlenění se do společnosti.

Otázka 14 V čem vidíte negativa zaměstnávání vězňených osob?

Cílem této otázky bylo naopak zjistit, kde je dle odsouzených žen, prostor pro zlepšení v programu zacházení zaměstnávání odsouzených osob, jelikož ony tyto nedostatky zachytí nejlépe.

98, tedy 56,3 % respondentek ze všech věznic uvedlo, že žádná negativa v zaměstnávání vězňených osob nenachází, kdy 25 respondentek takto uvedlo z věznice Světlá nad Sázavou, 1 z Opavy, 26 z objektu Drahonice, 14 z objektu Velké Přílepy a 19 z objektu Řepy.

33 respondentek uvedlo, že negativum vidí pouze v nízkém finančním ohodnocení za vykonanou práci, kdy 8 respondentek takto uvedlo z věznice Světlá nad Sázavou, 1 z Opavy, 16 z objektu Drahonice, 3 z objektu Velké Přílepy a 5 z objektu Řepy.

Dalšími často uváděnými negativy jsou: pozdní příchody z práce a málo osobního volna; nevyužití schopností a dovedností odsouzených; některá práce je pro ženské pohlaví příliš fyzicky náročná; ne vždy vhodný přístup k odsouzeným, ne vždy dobrá společnost lidí kolem sebe, kdy může dojít ke konfliktům, neukázněnosti či krádežím atd.

Otázka 15 Je něco, co byste v zaměstnávání vězňů změnili?

Cílem této otázky bylo zjistit pro jednotlivé vězňice možné podněty ke směně systému nebo přístupu, který by mohl být pozitivním přínosem jak pro vězeňský personál, tak přímo pro vězně.

Věznice Světlá nad Sázavou

28 odsouzených uvedlo, že by žádné změny nevykonávaly. Zbylé odsouzené mimo zvýšení finanční odměny, která byla zmíněna často, uváděly například nezačleňovat do práce ženy, které o ní nemají zájem, a blokují tak pouze místo opravdovým zájemkyním o práci, jiné odsouzené naopak navrhovaly zaměstnat povinně všechny odsouzené ženy; častější pochvalu od zaměstnavatele; lepší komunikaci s lékaři na některých pracovištích; přidělit alespoň nějakou finanční odměnu i pro brigádnice atd.

Věznice Opava

14 odsouzených uvedlo, že by žádné změny nevykonávaly. Zbylé odsouzené mimo zvýšení finanční odměny uváděly například neumožňovat odsouzeným s doživotním trestem pracovat s nebezpečnými předměty (nože apod.); přístup chování k odsouzeným; více pracovních příležitostí atd.

Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice

21 odsouzených uvedlo, že by žádné změny nevykonávaly. Zbylé odsouzené mimo zvýšení finanční odměny uváděly například lepší přístup nadřízených; možnost volnějšího pohybu po pracovišti; rozšíření pracovních možností; více rekvalifikačních kurzů, jelikož některé odsouzené vykonávají práci, které nerozumí atd.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy

8 odsouzených uvedlo, že by žádné změny nevykonávaly. Zbylé odsouzené mimo zvýšení finanční odměny uváděly například vytvořit speciální oddíl, který by se skládal pouze z pracovních zařazených odsouzených žen; pracovní zařazení dle vzdělání a schopností; více pracovních možností atd.

Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy

12 odsouzených uvedlo, že by žádné změny nevykonávaly. Zbylé odsouzené uváděly nejčastěji zvýšení finanční odměny a dále navrhovaly stejné změny, jako odsouzené ve věznicích výše.

Otázka 16 Využijete schopností a dovedností získaných z pracovního výkonu ve vězení v "běžném životě"?

Cílem této otázky bylo zjistit, kolik odsouzených žen se naučilo díky pracovnímu zařazení například novým věcem nebo vůbec pracovním návykům, které využijí i mimo výkon trestu. Jelikož je dle Novotného (1969, s. 142) in Hoferková, Razsková (2014, s. 11) jedním z hlavních cílů programu zacházení v průběhu výkonu trestu naučit odsouzené co nejvíce návykům, které jim pomůžou se přizpůsobit normálnímu životu jako je rodina nebo právě chození do práce.

Respondentky byly požádány, aby odpověděly na otázku ano – ne, a svůj výběr odůvodnily.

Z celkového množství respondentek jich 110, tedy 63,2 % uvedlo, že schopností a dovedností získaných z pracovního výkonu ve vězení využijí i po propuštění. Nejčastějšími odpověďmi

bylo, že práce, kterou aktuálně respondentky vykonávají, je potřeba všude; naučily se mnoho nových věcí; nabraly v jistých oborech praxi; některé si dokonce zajistily pracovní místo u stejného zaměstnavatele i po výkonu trestu; naučily se samostatnosti a režimu, který je pro normální život nezbytný; naučily se disciplíně; využijí naučené znalosti a dovednosti i v soukromém životě (tvůrčí činnost, vaření, úklid, úprava zahrady...) atd.

Dalších 47 respondentek, tedy 27 % uvedlo, že těchto dovedností a znalostí nevyužijí. A to například z těchto důvodů: v soukromém životě pracují v jiném oboru, ke kterému se chtějí vrátit; ve výkonu trestu pracují v oboru, ve kterém jsou vyučeny, takže vše potřebné znají; nenajdou v tom samém oboru práci mimo VT; z důvodu vyššího vzdělání, kterému aktuální práce ve výkonu trestu nekoresponduje atd.

9,8 % respondentek se k položené otázce nevyjádřily.

Je možno usoudit, že pro převážné množství respondentek je zaměstnávání velkým přínosem i nejen v průběhu výkonu trestu, ale bude pro ně významným přínosem i po propuštění.

Otázka 17 Jaký je Váš věk?

Cílem této otázky bylo zjistit věkové složení odsouzených respondentek dotazníkového šetření. Na otázku odpověděly všechny respondentky doplněním číselného údaje, vyjadřující jejich věk.

Předpokladem bylo, že největší zastoupení odsouzených žen se pohybuje ve věkovém rozmezí 35–45 let, a to z důvodu, že v tomto lidském období se většinou vyskytuje krize středního věku, která dle Daigneaulta (2011, s. 9) probíhá právě v průběhu těchto let. V průběhu tohoto období dle autora často dochází ke krizovým situacím, jako je rozvod v manželství, ztráta zaměstnání, změna životního směru apod.

Bylo zjištěno, že z celkového množství respondentek se jich 58, tedy 33,3 % pohybuje ve věkovém rozmezí 35–45 let.

37, tedy 21,2 % se jich pohybuje v rozmezí 46 a výše, maximálně ale do 62 let.

63 respondentek, tedy 36,6 % se jich pohybuje v rozmezí 34 a níže, minimálně ale od 22 let, kdy respondentek mladších 30 let bylo ve všech věznicích 31, tedy 17,8 % z celkového množství respondentek.

16 respondentek, tedy 8,9 % na danou otázku neodpovědělo.

Nejmladší respondentky ve věku 22 vykonávají trest ve věznicích Opava a Nové Sedlo – objekt Drahonice. Nejstarší respondentka ve věku 62 let vykonává svůj trest odnětí svobody ve věznici Praha Ruzyně – objekt Řepy.

Je tedy zřejmé, že předpoklad i teorie Daigneaulta (2011, s. 9) se v daném výzkumu sice nepotvrdila, jelikož zde převažují respondentky ve věkovém rozmezí 34–22 let, ale pouze o 3,3 %, což nevylučuje fakt, že v celkovém množství odsouzených žen v ČR by se teorie spíše potvrdila.

Otázka 18 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Cílem této otázky bylo zjistit, jakou mají odsouzené ženy nejčastěji dosaženou výši vzdělání, což je možno zachytit v Tabulce 9.

Předpokladem bylo, že největší zastoupení odsouzených žen má jako nejvyšší dosažené vzdělání základní školské. Na dané téma uvádí Hrstková (2016), že podle statistik má základní vzdělání 45 % vězňů a dalších 38 % vězňů mají středoškolské vzdělání bez maturity.

Tabulka 9 Výše nejvyššího dosaženého vzdělání respondentek

Odpovědi	Světlá nad Sázavou	Opava	Nové Sedlo objekt Drahonice	Praha Ruzyně objekt Velké Přílepy	Praha Ruzyně objekt Řepy
žádné	0	0	1	0	0
základní škola	21	12	32	6	3
zvláštní (speciální) škola	1	1	0	0	0
střední odborné učiliště bez maturity	11	10	11	4	8
střední škola nebo gymnázium s maturitou	12	4	6	6	11
vysoká škola s titulem	1 (Mgr.)	1 (VOŠ)	0	2 (1x Bc., 1x Mgr.)	7 (5x Bc., 2x Mgr., 1x VOŠ)

Zdroj: vlastní zpracování

Z Tabulky 9 je možno pochytit, že z celkového množství respondentek jich 74, tedy 42,5 % má základní školu. 44, tedy 25,2 % respondentek má střední odborné učiliště bez maturity a 39 respondentek, tedy 22,4 % má střední školu nebo gymnázium s maturitou. Pouze 10 respondentek, tedy 5,7 % má vysokoškolské vzdělání a 2 respondentky mají vyšší odborné vzdělání.

Je tedy možné se shodnout s Hrstkovou (2016), kdy se výsledky sledovaných respondentek v tomto průzkumu výrazně přibližují její teorii.

3.3 Návrhy doporučení

Zavedení informačních nástěnek a jejich pravidelná aktualizace

Návrh doporučení, vyplývající z otázky 2 je, že by v každé ze sledovaných věznic měl personál věznic, přesněji přímo oddělení zaměstnávání vězňůných osob klást větší pozornost na poskytování informací o možnosti a podmínkách pracovního zařazení pro příchozí odsouzené ženy. V každé ze sledovaných věznic se našly odsouzené ženy, které nedostaly žádné nebo nedostatečné informace. Žádné informace nebyly přesněji poskytnuty celkem 36 respondentkám, což je 20,6 % a 9 respondentkám, tedy 5,1 % z celkového počtu byly sice informace poskytnuty, ale nebyly kompletní. Z celkového počtu respondentek nebyly při nástupu do výkonu trestu 45, tedy 25,7 % z nich poskytnuty informace tak, jak by měly dle zákona poskytnuty být.

Je tedy možné doporučit, jako opatření k zamezení toho, aby k dané situaci nedocházelo, vystavit informace o pracovním zařazení na informační nástěnku např. do společenských prostorů, kde bude přístupná pro všechny odsouzené ženy, tak, a by v případě, že nedostaly informace při nástupu do výkonu trestu, se mohly informovat později. Zároveň je doporučeno tuto nástěnku stále aktualizovat, což by mohlo být prospěšné nejen pro nově zařazené

odsouzené do výkonu trestu, ale i pro ostatní odsouzené, které by se stále mohly informovat o nových pracovních možnostech.

Poskytnutí finanční odměny i pro brigádně pracovní zařazené odsouzené

Z otázky 5 vyplývá návrh doporučení pro oddělení zaměstnávání vězňených osob u všech věznic zvážit, zda by nebylo vhodné zajistit poskytnutí finanční odměny za vykonanou práci i pro odsouzené ženy, které jsou do výkonu práce zařazeny brigádně. Kdyby výše finanční odměny byla, dle nařízení vlády č. 414/2000 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody, stanovena odsouzeným přímo jednotlivými věznicemi v závislosti na množství a kvalitě odvedené práce. Tyto odsouzené by byly více motivované k výkonu práce, než jak tomu je teď, kdy pracují zadarmo.

Zajištění většího množství pracovních možností u soukromých subjektů

Návrh doporučení, vyplývající z otázek 3 a 10 je směřováno na věznici Nové Sedlo – objekt Drahonice, kde i přes snahu věznice spolupracovat se soukromými subjekty, 70 % respondentek uvedlo, že důvodem, proč nejsou odsouzené ženy pracovní zařazené, je to, že není ve věznici dostatek pracovních míst. Je tedy doporučeno oddělením zaměstnávání vězňených osob sjednat další smlouvy s jedním nebo více soukromými subjekty, kteří možnost spolupráce s věznicemi vítají a snažit se tak zajistit pro odsouzené ženy alespoň o 30 pracovních možnostech více, než tomu je aktuálně. Nejčastěji uváděna varianta pracovních možností se z výzkumu práce jeví v dělnických činnostech, proto by právě v tomto směru mohlo být nalezeno nejvíce soukromých subjektů, nabízejících tyto pozice.

Pozitivním zjištěním je, že u zbylých 4 věznic u otázky 3 ani jedna z pracovní nezařazených respondentek nevedla, že nejsou pracovní zařazené z důvodu nedostatku pracovních možností.

Nicméně u otázky 10 i u zbylých věznic bylo ze strany respondentek uváděno, že pracovních možností je nedostatek, přesněji tak odpověděla 1 respondentka ve věznici Světlá nad Sázavou, 9 respondentek ve věznici Opava, 35 respondentek ve věznici Nové Sedlo – objekt Drahonice a 5 respondentek ve věznici Ruzyně – objekt Řepy. Celkem tedy 50 respondentek, což je z celkového množství 28,7 %. Pro vedení všech sledovaných věznic je navrženo doporučení, aby se více zaměřili na získání nových pracovních míst, aby poskytly pracovní možnosti pro všechny pracovní nezařazené, ale pracovní schopné odsouzené ženy. Pracovní zařazenost, jak vyplynulo z literární rešerše, přináší pozitiva jak pro věznici, tak pro odsouzené ženy.

Zajištění pracovních možností pro odsouzené ve starobním a invalidním důchodu

Návrh doporučení plynoucí z otázky 10 je, že by se personál všech sledovaných věznic, přesněji přímo oddělení zaměstnávání vězňených osob, mohl zaměřit na pracovní možnosti pro odsouzené, které jsou ve starobním nebo invalidním důchodu, ale měly by o nějaké pracovní zařazení zájem. Minimálně ze strany 2 % respondentek je na tento nedostatek práce upozorňováno, kdy by tyto respondentky taktéž uvítaly pracovní zařazení, ale žádná nabídka pro ně není. Vzniká zde návrh doporučení poskytnout i této menšině odsouzených žen práci nebo brigádu, například kompletace nebo balení výrobků, třídění odpadu apod. v závislosti na jejich zdravotním stavu. Mělo by se jednat spíše o lehčí manuální práci, při které by odsouzené ženy nezhoršovaly svůj i tak ne příliš pozitivní zdravotní stav.

Dále pak zajistit práci i pro doživotně odsouzené ženy, pro které by práce byla významným faktorem, díky kterému jim čas plynoucí ve výkonu trestu bude ubíhat rychleji nebo pro výjimečně odsouzené, například spadající do jiného oddělení zabezpečení než zbytek odsouzených žen, jelikož i tyto odsouzené mají zájem pracovat.

Zkvalitnění zacházení s odsouzenými ženami na pracovištích

Návrh doporučení plynoucí z otázek 11, 12 a 14 je, aby personál sledovaných věznic z oddělení zaměstnávání vězňených osob zajistil lepší zacházení k pracovní zařazeným odsouzeným

ženám ze strany jejich vedoucích, a pokud možno, aby tyto ženy v případě, že svojí práci vykonávají dobře, dostaly slovní pochvalu. Taková pochvala nikoho nestojí finanční náklady navíc, ale pro odsouzené ženy bude dalším motivátorem k zodpovědnému výkonu práce. 2,8 % z pracovně zařazených respondentek uvedlo, že nepřístupují ke svojí práci zodpovědně z důvodu, že se k nim nadřizovaný nechová slušně a neoceňuje jejich snahu.

Dále aby vězeňský personál osobně prokontroloval možné prostory ke zlepšení. V kompetencích, a dokonce v povinnostech personálu věznic je dohlížet na to, zda jsou na pracovištích u soukromých subjektů pracovní místa příznivá a odpovídají předpisům. Například potřeby a bezpečnost odsouzených žen na pracovištích při výkonu práce, jako jsou extrémní klimatické podmínky nebo fyzická náročnost práce nebo dostatečné množství nezbytných pracovních pomůcek, nedostatečné množství odpočinku, zajištění rekvalifikačních kurzů atd. 31, tedy 21,8 % z pracovně zařazených respondentek uvádělo, že jim nevyhovuje přístup a ohleduplnost vůči jejich osobě ve smyslu výše uvedených postojů.

Zvýšit kvalitu zajišťovaných zájmů a potřeb v rámci pracovního zařazení

Z celkového průzkumu dotazníkového šetření se nabízí návrh doporučení pro všechna vězeňská zařízení, týkající se vynaložení větší snahy o zajištění zájmů a potřeb odsouzených žen v rámci pracovního zařazení, které se dají ovlivnit, jako například změna pracovní náplně po nějaké době nebo změna místa pracoviště u těch odsouzených, u kterých by změna dle jejich představ korespondovala s kategorií zabezpečení. I přes to, že pracovně zařazené odsouzené ženy, dle odpovědí na otázku 11, přístupují k výkonu práce zodpovědně, mohlo by je další zdokonalování v přístupu k nim ještě více motivovat k práci. Nemluvě o tom, že například zajištění adekvátních pracovních podmínek potřebných pro výkon práce je stanoveno zákonem a nedodržování je trestné, proto by už i proto, že se jedná o vězeňství mělo být v těchto záležitostech vše ve 100% souladu se zákonem.

4 Závěr

V rámci teoreticko-metodologické části této bakalářské práce bylo zjištěno, že v současné době má v České republice vězeňství a nastavení reedukace odsouzených osob propracovaný systém, který je na kvalitní úrovni. Odsouzené osoby mají během výkonu trestu svá práva a povinnosti, které jim jsou ustanoveny zákonem o výkonu trestu odnětí svobody. Odsouzení mají možnost široké škály motivačních programů, které mají motivační charakter.

Součástí tohoto systému je i program zacházení zahrnující mimo jiné poskytnutí pracovních možností, organizaci práce a pracovní podmínky vězňů, kteří mohou být pracovníě zařazeni. Jejich zařazení je závislé na mnoha faktorech, kdy primárním z nich je zdravotní způsobilost k výkonu práce.

Posuzování a schvalování pracovní způsobilosti vězňů a jejich zařazování do pracovního nasazení je smysluplný proces, řízený poradní komisí, která je zřízena ministrem spravedlnosti, na základě návrhu ředitele dané věznice. Tato komise se skládá celkem z devíti odborníků, kteří primárně působí v oblasti práce s pachateli trestných činů a jsou kompetentní k podílení se na zajišťování nápravy chování odsouzeného.

Podmínky pro zaměstnávání odsouzených jsou odvíjeny od provozu a vlastní výroby v samotné věznici, od podnikatelské činnosti a od smluvně daných podmínek s jinými subjekty spolupracujícími s danou věznici.

Bylo dále zjištěno, že dle zákona o VTOS č. 169/99 Sb. § 28, odst. 1 je každý vězeň České republiky, kterému je přidělena práce a jeho zdravotní stav mu to povoluje, povinen pracovat, což neplatí pro každý evropský stát.

Bylo také potvrzeno, že práce se jeví jako nejvýraznější prvek výchovy vězňů. Pracovní zařazení vězňů tvoří významný prvek jejich resocializace. Odsouzení, kteří nevykonávají žádnou práci, rychle ztrácejí své pracovní návyky a dochází tak ke strnulosti vývojových osobnostních změn, a to jak v sociální, tak v duševní oblasti jejich života. V momentě, kdy odsouzení nejsou pracovníě zařazeni, zvyšuje se u nich potřeba vyhledávání nevhodné a nezákonné formy zábavy.

Naopak pro odsouzené, kteří do výkonu trestu žádné pracovní návyky neměli, je povinnost výkonu práce významným faktorem k tomu, aby zjistili, že se nejedná pouze o něco nepotřebného a zbytečného, ale že se jedná o přirozený lidský čin. Pracovní nasazení tedy vypomáhá vězňům naučit se pracovat, být za něco zodpovědný a napomáhá k rychlejší adaptaci v životě mimo vězení. Což bylo potvrzeno i množstvím pozitivních responzí vyplývajících z otázky 13, kdy 123 odsouzených žen, tedy 70,6 % z celkového množství, uvádělo mnoho pozitiv včetně právě těchto.

V metodické části práce je popsán postup, na jehož základě byla vytvořena tato bakalářská práce a bylo dosaženo požadovaných výsledků.

Praktická část práce je zaměřena na vlastní dotazníkové šetření a prozkoumání daného tématu, které bylo zaměřeno na pět ženských vězeňských zařízení České republiky, a díky jeho výsledkům bylo ve sledovaných vězeňských zařízeních identifikováno několik nedostatků, na které byla navržena doporučení.

Na základě stanovených pozitiv a negativ byly formulovány návrhy doporučení, které jsou rozebrány v poslední kapitole praktické části a zde jsou vyjmenovány.

Na základě proběhlého výzkumu bylo tedy zjištěno, že nejpodstatnějším nedostatkem se jeví to, že není pravidlem, že odsouzené ženy dostávají při nástupu do výkonu trestu všechny potřebné informace k možnostem pracovního zařazení, což není ani v souladu se zákonem. Celkem 25,8 % respondentkám nebyly poskytnuty informace tak, jak by měly dle zákona poskytnuty být.

Konkrétně ve věznici Nové Sedlo – objekt Drahonice bylo zjištěno, že je problémem vysoká pracovní neobsazenost odsouzených žen z důvodu nedostatku pracovních možností, kdy 70 % respondentek z této věznice tento problém potvrdilo.

Jako další nedostatek bylo zjištěno, že je potřeba se zaměřit na přístup a chování k odsouzeným ženám ze strany jak personálu věznice, tak vedoucích pracovníků u soukromých subjektů.

A nakonec bylo zjištěno, že je potřeba se zaměřit na zajištění základních potřeb odsouzených žen, na které mají dle zákona nárok, jako například bezpečnost na pracovištích při výkonu práce, příznivé klimatické podmínky, zajištění dostatečného množství pracovních pomůcek atd. Celkem 21,8 % respondentek upozorňovalo na výskyt tohoto problému.

Literatura

Odborné knihy a časopisy

BELKNAP, J., *The Invisible Woman : Gender, Crime and Justice*. Boston : WadsworthPublishing Company. 2000. s. 544. ISBN 978-04-9509-055-7.

BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS, M., *Možnosti a problémy resocializace vězňů : Účinnost programů zacházení*. Praha : KUFR s.r.o., 2011. s. 98. ISBN 978-80-7338-115-8.

BLANDA, R., HALUSOVÁ, S., *Při práci utíká trest rychleji. České vězeňství [online]*. 2009 [cit. 2019-12-18]. ročník 2, s. 13 – 19. ISSN 1213-9297. Dostupné z <<http://docplayer.cz/5672645-Ceske-vezenstvi-pri-praci-utika-trest-rychleji-str-4-str-20-str-2-2-2009-jak-se-rodí-divacke-nasili.html>>.

BLANDA, R., *VS ČR chystá ofezínu v zaměstnávání vězňů. České vězeňství [online]*. 2015 [cit. 2019-12-12]. ročník 4, s. 7 – 9. ISSN 1213-9297. Dostupné z <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/03/CV_4_2015.pdf>.

BLATNÍKOVÁ, Š., *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2016. s. 108. ISBN 978-80-7338-158-5.

BUREŠ, O., a kol. *Privatizace bezpečnosti : České a zahraniční zkušenosti*. 1. vydání. Praha : Grada Publishing, 2013, s. 320. ISBN 978-80-247-4601-2.

ČERNÍKOVÁ, V., *Sociální ochrana : Terciální prevence, její možnosti a limity*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 244. ISBN 978-80-7380-138-0.

DAIGNEAULT, A., *Krise jako šance*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství. 2011. s. 87. ISBN 978-80-7195-514-6.

DISMAN, M., *Jak se vyrábí sociologická znalost : Příručka pro uživatele*. 4. vydání. Praha : Karolinum, 2011. s. 374. ISBN 978-80-246-1966-8.

DOBEŠ, J., HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., *Dějiny správy v českých zemích : Od počátků státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2. vydání. Dotisk 2011. s. 568. ISBN 80-7106-709-1

FRANCEK, J., WOHLSCHLAGER, L., *Zločin a trest v českých dějinách*. 3. vydání. Praha : Rybka Publishers, 2002. s. 543. ISBN 80-86182-68-1.

HANUŠ, B., *Primární základy penologie*. 1. vydání. Praha : Vysoká škola Jana Amose Komenského. 2005. s. 95. ISBN 80-86723-14-3.

HLADÍK, O., *Proměny vězeňského stravování*. Kabinet dokumentace a historie vězeňské služby ČR : *Historická penologie [online]*. 2010 [cit. 2019-08-19]. Praha : Nakladatelství Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR, s. 60. roč. 8, č. 3, s. 60. Dostupné z WWW: <<https://biblio.hiu.cas.cz/files/48754>>.

HOFERKOVÁ, S., RASZKOVÁ, T., *Kapitoly z penologie I.* Hradec Králové : Gaudeamus. 2013. s. 125. ISBN: 978-80-7435-264-5.

JŮZL, M. *Penitenciaristika a penologie II. dějiny penitenciaristiky jako vědy žalární*. Brno : Institut mezioborových studií. 2013. s. 109. ISBN 978-80-87182-34-5.

KÝR, A., KAFKOVÁ, A., *25 let vezeňské služby České republiky 1993 – 2018*. Praha : Tiskárna SHČ Vazební věznice Praha-Pankrác. 2017. s. 64. ISSN 1213-9297

LOWEROVÁ, W., *Hitlerovy fúrie : Německé ženy a nacistické vraždy*. Praha : Paseka, 2015, s. 347. ISBN 978-80-743-2584-7.

MARTINOVSKÝ, Petr., *Privatizace vězeňství - moderní trend či přežitek? : Bezpečnostní teorie a praxe*, Praha: Policejní akademie České republiky, 2012, roč. 2012. č. 2, s. 135. ISSN 1801-8211.

MOTEJL, O., VARVAŘOVSKÝ, P., a kol. *Vězeňství : Sborník stanovisek veřejného ochránce práv [online]*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010 [cit. 2019-11-26]. s. 336. ISBN 978-80-7357-606-6. Dostupné z <http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Sbornik_Vezenstvi.pdf>.

NOVOTNÝ, O., *O trestu a vězeňství : Studie o funkcích trestu v soudobé naší společnosti*. 2. vydání. Praha : Academia. 1969. s. 250. in HOFERKOVÁ, S., RASZKOVÁ, T., *Kapitoly z penologie II.* Hradec Králové : Gaudeamus. 2014. s. 184. ISBN 978-80-7435-. 378-9.

ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139*. Praha : Nakladatelství C. H. Beck, 2012. s. 3 632. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠMAUSOVÁ, G., *Feministická epistemologie a kriminologie z ženské perspektivy*. in INDRUCHOVÁ, L. O., *Tvrdošijnost myšlenky : Od feministické kriminologie k teorii genderu*. Praha : Slon, 2011. s. 242. ISBN 978-80-7419-043-8.

TOMÁŠEK, J., *Úvod do kriminologie : Jak studovat zločin*. Praha : Grada Publishing. 2010, s. 216. ISBN 978-80-247-2982-4.

UHLÍK, J. *Historie věznění a vězeňství v Čechách*. Praha : Nakladatelství Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR, 2006. s. 319. ISBN 80-239-9417-4.

VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 664. ISBN 978-80-7400-429-2.

VAN ZYL SMIT, D., SNACKEN, S., *Principles of European prison law and policy : Penology and human rights*. Oxford : Oxford University Press, 2011. s. 488. ISBN 978-0-19-969331-3.

ZAPLETAL, J., a kol. *Aktuální problémy kriminologie*. Praha : Policejní akademie České republiky v Praze. 2009. s. 245. IBAN 978-80-7251-316-1.

Internetové zdroje

BAUER, R., *Sdělení k žádosti o poskytnutí informací [online]*. 2018 [cit. 2019-12-12]. Praha : Vězeňská služba České republiky, Generální ředitelství Praha. Dostupné z <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2018/10/VS-100160-2_%C4%8CJ-2018-800040-INFZ_POSKYTNUT%C3%8D-INFORMACE.pdf>.

BUREŠ, V., PÁNEK, J., *Do věznice u Prahy se vrátily ženy [online]*. 2015 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <https://www.idnes.cz/praha/zpravy/znovuotevreni-veznice-ve-velkych-prilepech.A150210_141017_praha-zpravy_bur>.

DOMOV SV. KARLA BOROMEJSKÉHO. *Odsouzené ženy v Domově [online]*. 2020 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <http://www.domovrepy.cz/staryweb/www.domovrepy.cz/s03zeny/zeny.html>>.

FETTER, W. R., *Pracující vězni dostali přidáno. Co musejí zaplatit a co jim z výdělku zůstane? [online]*. 2018 [cit. 2020-01-24]. Dostupné z <<https://www.mesec.cz/clanky/pracujici-vezni-dostali-pridano-co-museji-zaplatit-a-co-jim-z-vydelku-zustane/>>.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Základní otázky : Přehled základních otázek na téma Vnější diference [online]*. 2019a) [cit. 2019-12-18]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/o-nas/zmena-vnejsi-diference/zakladni-otazky/>>.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Zaměstnávání vězňů [online]*. 2019b) [cit. 2019-11-28]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/o-nas/zamestnavani-veznu/>>.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Rychlá fakta [online]*. 2019c) [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/informacni-servis/historie/>>.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Týdení statistické hlášení [online]*. 2019d) [cit. 2019-12-26]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/informacni-servis/statistiky/tydenni-statisticke-hlaseni/tydenni-statisticke-hlaseni-pro-rok-2019//>>.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Historie : Historie vězeňství [online]*. 2020a) [cit. 2019-01-02]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/informacni-servis/historie/>>.

GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VS ČR. *Organizační jednotka [online]*. 2020b) [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/>>.

GERYKOVÁ, K., *Zaměstnávání vězňů není nic neobvyklého [online]*. Opava. 2019 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<https://polar.cz/zpravy/opavsko/opava/11000017152/zamestnani-veznu-neni-nic-neobvykleho>>.

HLADÍKOVÁ, I., *Zahajovací konference programu Spravedlnost [online]*. 2019 [cit. 2019-08-14]. Praha : Ministerstvo financí ČR : Oddělení přípravy a koordinace, Dostupné z WWW: <<https://www.eeagrants.cz/cs/programy/spravedlnost/aktuality/2019/zahajovaci-konference-programu-spravedln-2719>>.

HRSTKOVÁ, J., *Na recidivu některých vězňů je lék – vzdělání [online]*. 2016 [cit. 2020-01-12]. Dostupné z <<https://archiv.ihned.cz/c1-65158220-sex-and-the-business-julie-hrstkove-na-recidivu-nekterych-veznu-je-lek-vzdelani>>.

HRUŠKOVÁ, J., *Jak to chodí v opavské věznici? Napoví výstava i další akce [online]*. 2019 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <https://opavsky.denik.cz/zpravy_region/jak-to-chodi-v-opavske-veznici-napovi-vystava-i-dalsi-akce-20190531.html>.

JASNÝ, M., *Firmy těžko hledají lidi do call center [online]*. 2010 [cit. 2020-01-31]. Dostupné z <<https://eurozpravy.cz/ekonomika/ceska-republika/9278-firmy-tezko-hledaji-lidi-do-call-center/>>.

KYNŠT, P., *Drahonice - Na úpravách areálu se podíleli odsouzení ze sedmi českých věznic. Ještě nedávno tam drželi nelegální migranty [online]*. 2017 [cit. 2020-01-07]. Dostupné z <https://zatecky.denik.cz/zpravy_region/drahonice_zenska_veznice_otevreni_20170703.html>.

LÉBKOVÁ, K., *Věznice ve Světlé nad Sázavou postaví novou budovu pro dalších 200 vězeňkyň [online]*. Světlá nad Sázavou. 2019 [cit. 2019-12-26]. Dostupné z <<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/veznice-ve-svetle-nad-sazavou-postavi-novou-budovu-pro-dalsich-200-vezenkyn-40273703>>.

LÉBKOVÁ, K., *Znovuotevřená věznice Drahonice přijímá další vězeňkyně. Paní Petra je tak blíž rodině [online]*. Drahonice. 2017 [cit. 2020-01-07]. Dostupné z <<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/znovuotevrena-veznice-drahonice-prijima-dalsi-vezenkyne-pani-petra-je-tak-bliz-rodine-40042026>>.

MIŠOVSKÁ, A. *The employment of prisoners in the Czech Republic [online]*. Praha, 2012 [cit. 2019-11-29]. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze. Dostupné z <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/122294/>>.

NOVÝ, P., *Vězeňská služba České republiky [online]*. 2010 [cit. 2019-12-26]. Dostupné z <<https://www.novinky.cz/tema/clanek/vezenska-sluzba-ceske-republiky-40095674>>.

PLAVECKÝ, R., *Ženská věznice ve Velkých Přílepech se musela znovu otevřít, ostatní jsou plné [online]*. 2015 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/zenska-veznice-ve-velkych-prilepech-se-musela-znovu-otevrit-ostatni-jsou-plne-276140>>.

REFLEX. *Zápisky českého vězně : I z vězení může vzejít dobro – odsouzení pomáhají dětem, seniorům i nevidomým [online]*. 2019 [cit. 2020-01-27]. Dostupné z <<https://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/99054/zapisky-ceskeho-vezne-i-z-vezeni-muze-vzejit-dobro-odsouzeni-pomahaji-detem-seniorum-i-nevidomym.html>>.

REGISTR SMLUV. *Opava - věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence (Vězeňská služba České republiky) - Smlouva o zařazení odsouzených do práce, dodatek č. 1, dodatek č. 2 [online]*. 2016 [cit. 2020-01-23]. Dostupné z <<https://smlouvy.gov.cz/smlouva/898017>>.

SOCIÁLNÍ PRACOVNÍCI. *VS ČR znovuotevřela pobočku Vazební věznice Praha Ruzyně - Velké Přílepy [online]*. 2020 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<http://socialnipracovnici.cz/sekce-socialnich-kuratoru/aktuality/vs-cr-znovuotevrela-pobocku-vazebni-veznice-praha-ruzyne-velke-prilepy>>.

Sociologická encyklopedie : *Deviace sociální - prosinec 2017 [online]*. Sociologický ústav AV ČR, V.V.I., 201 [cit. 2019-08-15]. Dostupné z <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Deviace_soci%C3%A1ln%C3%AD>.

STRNADOVÁ, M., *Věznice Drahonice je plná z třetiny, navýšení brání chybějící kuchyně [online]*. 2018 [cit. 2020-01-07]. Dostupné z <https://www.idnes.cz/usti/zpravy/zenska-veznice-drahonice-lounsko-zaplнена-jen-tretina-kapacity.A180130_379777_usti-zpravy_vac2>.

VALÁŠKOVÁ, L., *O práci odsouzených žen z Drahonic je zájem. Věznice hlásí nadpoloviční zaměstnanost [online]*. 2017 [cit. 2020-01-07]. Dostupné z <<https://sever.rozhlas.cz/o-praci-odsouzenych-zen-z-drahonice-je-zajem-veznice-hlasi-nadpolovicni-6823475>>.

VAZEBNÍ VĚZNICE A ÚPVZD BRNO. *Stravování obviněných [online]*. 2019 [cit. 2019-12-06]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-a-uvzd-brno/o-nas/vykon-vezenstvi/stravovani-obvinenych-a-odsouzenych/>>.

VAZEBNÍ VĚZNICE ČESKÉ BUDĚJOVICE. *Zaměstnávání vězňů [online]*. 2020 [cit. 2020-01-26]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-oracov/zamestnavani-veznu/>>.

VAZEBNÍ VĚZNICE HRADEC KRÁLOVÉ. *Zaměstnávání vězňů [online]*. 2019a) [cit. 2019-11-29]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-hradec-kralove/zamestnavani-veznu/>>.

VAZEBNÍ VĚZNICE HRADEC KRÁLOVÉ. *Nejčastěji kladené otázky z ekonomické oblasti [online]*. 2019b) [cit. 2019-12-03]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-hradec-kralove/informacni-servis/nejcastejsi-dotazy/nejcasteji-kladene-otazky-z-ekonomicke-oblasti/>>.

VAZEBNÍ VĚZNICE LIBEREC. *Zaměstnávání odsouzených [online]*. 2019 [cit. 2019-12-02]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-liberec/zamestnavani-veznu/>>.

VAZEBNÍ VĚZNICE PRAHA PANKRÁC. *Základní informace [online]*. 2019 [cit. 2019-12-19]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-praha-pankrac/o-nas/zakladni-informace/>>.

VAZEBNÍ VĚZNICE PRAHA RUZYNĚ. *Odsouzené ženy z objektu Velké Přílepy vyráběly peříčkové brože [online]*. 2018 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-praha-ruzyne/novinky/odsouzene-zeny-z-objektu-velke-prilepy-vyrabely-perickove-broze/>>.

VAZEBNÍ VĚZNICE PRAHA RUZYNĚ. *Historie [online]*. 2020a) [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-praha-ruzyne/>>.

VAZEBNÍ VĚZNICE PRAHA RUZYNĚ. *Oddělení výkonu trestu pro odsouzené ženy [online]*. 2020b) [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-praha-ruzyne/o-nas/oddeleni-vykonu-trestu-pro-odsouzene-zeny/>>.

VAZEBNÍ VĚZNICE PRAHA RUZYNĚ. *Zaměstnávání vězňů [online]*. 2020c) [cit. 2020-01-42]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-praha-ruzyne/zamestnavani-veznu/>>.

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava : Zpráva z návštěvy zařízení [online]*. Opava. 2017 [cit. 2019-01-02]. Dostupné z <https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ESO/27_2016_NZ_zprava_z_navstevy_zarizeni.pdf>.

Vězeňská služba ČR : *Věznice Plzeň. Zaměstnávání vězňů [online]*. 2019 [cit. 2019-08-14]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-plzen/zamestnavani-veznu/>>.

VĚZNICE A ÚPVZD OPAVA. *Zaměstnávání vězňů [online]*. 2017 [cit. 2020-01-23]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-a-uvzd-opava/novinky/zamestnavani-odsouzenych/zamestnavani-veznenych-osob/>>.

VĚZNICE A ÚPVZD OPAVA. *Zaměstnávání vězňů [online]*. 2019 [cit. 2019-11-28]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-a-uvzd-opava/zamestnavani-veznu/>>.

VĚZNICE A ÚPVZD OPAVA. *Historie [online]*. 2020a) [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-a-uvzd-opava/informacni-servis/historie/>>.

VĚZNICE A ÚPVZD OPAVA. *Základní informace [online]*. 2020b) [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-a-uvzd-opava/o-nas/zakladni-informace/>>.

VĚZNICE KUŘIM. *Motivační balíčky pro vězeňské studenty [online]*. 2018 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-kurim/novinky/motivacni-balicky-pro-studenty/>>.

VĚZNICE KYNŠPERK NAD SÁZAVOU. *Co čeká odsouzeného po nástupu výkonu trestu [online]*. 2020 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou/o-nas/zakladni-informace/>>.

VĚZNICE NOVÉ SEDLO. *Drahonice [online]*. 2017a) [cit. 2020-01-07]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-nove-sedlo/novinky/drahonice/>>.

VĚZNICE NOVÉ SEDLO. *Nová pracoviště [online]*. 2017b) [cit. 2020-01-23]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-nove-sedlo/novinky/nova-pracoviste/>>.

VĚZNICE NOVÉ SEDLO. *Historie [online]*. 2020 [cit. 2020-01-07]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-nove-sedlo/informacni-servis/historie/>>.

VĚZNICE ORÁČOV. *Nejčastěji kladené otázky z ekonomické oblasti [online]*. 2020 [cit. 2020-01-25]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-ceske-budejovice/informacni-servis/nejcastejsi-dotazy/nejcasteji-kladene-otazky-z-ekonomicke-oblasti/>>.

VĚZNICE PARDUBICE. *Poradní komise ředitele věznice [online]*. 2019 [cit. 2019-12-12]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-pardubice/o-nas/vykon-vezenstvi/poradni-komise-reditele-veznice/>>.

VĚZNICE SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU. *Rok 2017 ve znamení vzestupu pracovních příležitostí [online]*. 2017 [cit. 2020-01-23]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou/novinky/rok-2017-ve-znameni-vzestupu-pracovnich-prilezitosti/>>.

VĚZNICE VALDICE. *Zaměstnávání vězňů [online]*. 2018 [cit. 2020-01-24]. Dostupné z <<https://www.vscr.cz/veznice-valdice/zamestnavani-veznu/>>.

VOKÁČ, M., *Do práce už ve světelské věznici mohou i odsouzení za nejtěžší zločiny [online]*. 2016 [cit. 2020-01-23]. Dostupné z <https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/spolecnost-lion-products-otevrela-halu-napojenou-na-veznici-ve-svetle-nad-sazavou.A160627_140639_jihlava-zpravy_mv>.

VOKÁČ, M., *Milník v zaměstnávání vězňů. Firma staví halu spojenou s věznicí [online]*. 2015 [cit. 2020-01-23]. Dostupné z <https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/stavba-vyrobni-haly-levimo-u-veznice-ve-svetle-nad-sazavou.A150923_143912_jihlava-zpravy_mv>.

Zákon č. 169/1999 Sb., *Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů [online]*. 2017 [cit. 2019-12-16]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169>>.

§ 81 paragraf 81. *Zákoník práce č. 262/2006 Sb. [online]*. 2017 [cit. 2020-01-24]. Dostupné z <<https://zakony.kurzy.cz/262-2006-zakonik-prace/paragraf-81/>>.

Monografie

JOHN, R., *Historická penologie : Vzdělávání odsouzených ve druhé polovině 20. století*. Praha : Kabinet dokumentace a historie VS ČR. 2010, roč. 8, č. 3, s. 60. Dostupné z <<https://biblio.hiu.cas.cz/files/48754>>.

KUBÍČKOVÁ, P., KMĚTÍK, I., *Penologie [online]*. 2011 [cit. 2019-09-23]. Karviná. s. 130. Dostupné z <<https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/penologie.pdf>>.

ŘÍHOVÁ, K., *Ženská kriminalita [online]*. Praha. 2012 [cit. 2019-11-26]. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Tomáš Gřivna. Dostupné z <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/117864/>>.

Přílohy

Příloha 1 Vzor dotazníku

Dotazník, který držíte v ruce, slouží ke zmapování současné situace pracovních podmínek a organizace práce ve vybraných ženských věznicích. Jedná se o anonymní dotazník a data z něj získána budou využita ke zpracování bakalářské práce na téma „Organizace práce a pracovní podmínky vězňů ve vybraných ženských věznicích ČR“. Vyplnění dotazníku je dobrovolné a znovu opakuji anonymní. V případě dobrovolného rozhodnutí vyplnění dotazníku, prosím o uvádění vždy pravdivých údajů. K získání kvalitních podkladů je potřeba nejen zakroužkovat pro Vás nejvíce vyhovující odpověď, ale ve většině otázek i dopsat doplňující informace.

Předem Vám velmi děkuji za spolupráci!

1. Měla jste před nástupem do výkonu trestu trvalé zaměstnání?

a) ano – nepřetržitě zaměstnána jste byla po dobu: .....

– na pozici: .....

b) ne

2. Jak hodnotíte poskytnutí informací o možnosti a podmínkách pracovního zařazení, podaných při nástupu do výkonu trestu?

a) dostala jsem všechny informace

b) žádné informace jsem nedostala

c) dostala jsem informace, ale něco mi chybělo (specifikujte prosím co):

.....
.....

3. Pracovně zařazena momentálně:

a) jsem – na pozici (doplňte prosím): .....

b) nejsem – (odůvodněte prosím): .....

.....

4. V případě, že jste pracovně zařazena, jaká je Vaše měsíční finanční odměna za vykonanou práci?

- Výše měsíční finanční odměny: .....

5. V případě, že jste pracovně zařazena, kolik Vám ze získané odměny zbyde pro Vaše osobní potřeby?

- Zůstatek pro vlastní potřeby: .....

6. Kdybyste si mohla určit, měla byste ve vězení zájem o:

- a) těžší manuální práci
specifikujte prosím jakou: .....
(např. pásová výroba, kompletace výrobků, modelování na zakázku atd.)
- b) lehčí manuální práci
specifikujte prosím jakou: .....
(např. třídění odpadu, úklidové práce, pomocná práce v kuchyni atd.)
- c) je mi to jedno, hlavně chci nějakou práci vykonávat
- d) žádnou, o práci nemám zájem
- e) vlastní odpověď: .....

7. Kdybyste si mohla určit, jaký typ pracoviště byste preferovala?

- a) vnitřní provoz (např. úklid dílny, výpomoc v kuchyni atd.)
- b) vnitřní pracoviště (např. výroba, kompletace, modelování atd.)
- c) vnější pracoviště střežené
- d) volné pracoviště nestřežené
- e) vlastní odpověď: .....

Odůvodněte prosím svůj výběr: .....

8. Jak hodnotíte pracoviště, na kterém pracujete?

- a) pracuji na pracovišti, na kterém jsem chtěla pracovat
pracuji jako (doplňte prosím): .....
- b) pracuji na jiném pracovišti, než jsem chtěla pracovat
  - z důvodu, že (doplňte prosím): .....
  - chtěla jsem pracovat jako (doplňte prosím): .....
- c) nepracuji z důvodu, že je nedostatek práce
- d) nepracuji z důvodu, že o práci nemám zájem
- e) vlastní odpověď: .....

9. Jaké jsou pro Vás hlavní motivační faktory pro výkon práce ve vězení? (např. kapesné, zabytí volného času atd.)

- Uveďte prosím: .....

10. Jak hodnotíte pracovní možnosti ve výkonu trestu odnětí svobody?

a) pracovních možností je ve výkonu trestu dostatek a kdo z odsouzených pracovat chce, práci vždy najde

b) pracovních možností není ve výkonu trestu dostatek

c) pracovních možností je dostatek, ale v některých odvětvích pracovní možnosti chybí (specifikujte prosím, kterých odvětví se to týká)

.....
d) vlastní odpověď: .....

11. Myslíte si, že přistupujete zodpovědně a disciplinovaně k výkonu svojí práce?

a) ano

b) ne (odůvodněte proč prosím): .....

c) vlastní odpověď: .....

12. Jak Vám vyhovují pracovní podmínky při výkonu práce ve vězení?

a) vyhovují mi

b) nevyhovují mi (odůvodněte proč prosím): .....

.....
c) vyhovují mi, ale něco bych přeci jen změnila (specifikujte prosím):

.....
d) vlastní odpověď: .....

13. V čem vidíte pozitiva zaměstnávání vězněných osob?

- Specifikujte prosím: .....

14. V čem vidíte negativa zaměstnávání vězněných osob?

- Specifikujte prosím: .....

15. Je něco, co byste v zaměstnávání vězněných osob změnila?

a) ano (specifikujte prosím): .....

.....
b) ne

16. Využijete schopností a dovedností získaných z pracovního výkonu ve vězení v “běžném životě“?

a) ano (uveďte jak, prosím): .....

b) ne (uveďte důvod, prosím): .....

17. Jaký je Váš věk?

- Doplňte prosím: .....

18. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) žádné
- b) základní škola
- c) zvláštní (speciální) škola
- d) střední odborné učiliště bez maturity
- e) střední škola nebo gymnázium s maturitou
- f) vysoká škola s titulem (zakroužkujte prosím) – Bc.
– Ing.
– jiné: .....

19. V jaké věznici vykonáváte svůj aktuální trest?

- a) vazební Věznice Praha Ruzyně – objekt Řepy
- b) Věznice Světlá nad Sázavou
- c) Věznice Drahonice
- d) Věznice Praha Ruzyně – objekt Velké Přílepy
- e) Věznice Opava

Pozn.: Vzor dotazníku, jehož kopie byly zaslány do sledovaných vězeňských zařízení

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)